

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt 2, Postfach 124

Letnik XI.

Celovec, petek, 13. april 1956

Štev. 15 (729)

Mi in volitve

Menda nobeno deistvo ne potrjuje tako jasno pravilnosti naše zgodovinske odločitve pred letom dni, da opustimo svojo lastno politično stranko in se zavestno vključimo v splošno-državno politično življenje, kakor trenutne volitve. Pri teh namreč gre brezdvomno v prvi vrsti za odločitve v splošno-državnem merilu, ali bo ostalo največje zemeljsko bogastvo — olje in njegovo izkoriščanje potom poddržavljenih podjetij v rokah ljudstva ali pa bo potom reprivatizacije prešlo v roke posameznih domačih in tujih kapitalistov. To je spor, ki je privedel do razsula koalicije in razpisa volitev in to je tudi vprašanje, ki je stavljeno slehernemu državljanu v odločitve. Razna druga vprašanja — v kolikor sploh niso le volilna vaba — so neposredno povezana s tem glavnim vprašanjem.

Tudi naša odločitev ob teh volitvah mora torej izhajati iz tega splošno-državnega stališča z zapostavitvijo brez dvoma obstoječih posebnih narodnostnih teženj in želja, to se pravi, mora preiti iz ozkih nacionalnih pozicij na raven širših splošno-državnih problemov. Tako gledano naša odločitev ne bo težka: Primerjava stališč obeh velikih strank SPOe in OeVP — in le ti prideta v poštev — nam že sama vsiljuje odločitev za stranko odvisnega človeka, to je za stranko delavca in nameščenca, malega in srednjega kmeta, za stranko socialnega, kulturnega in gospodarskega napredka, ki jo brez dvoma najbolj realno predstavlja Socialistična stranka Avstrije, medtem ko stranka velekapitala, veleindustrialcev in veleagrarcev, ki jo predstavlja OeVP, nikakor ne more biti stranka našega odvisnega človeka!

Ni mogoče na tem mestu zavzeti stališča do vseh točk volilnih programov obeh velikih strank, tukaj bi se kratko dotaknili le glavnega vprašanja, vprašanja olja. Načrt OeVP, da bi poddržavljeno gospodarstvo spravila spet v izkoriščanje zasebnikov in privatnih družb, bi oškodoval avstrijsko narodno bogastvo za nad pol milijarde šilingov letno in obremenil poddržavljeno industrijo nafte, ki se je obvezala, da prevzame v lastno režijo pretežni del odplačil Sovjetski zvezi iz doleč Državne pogodbe, to je 10 milijonov ton nafte. To bi pomenilo dvojno oškodovanje narodnega gospodarstva, ki ga več kot dvomljiva tako imenovana „ljudska delnica“ nikakor ne more izravnati. Nasprotno bi uresničitev OeVP-jevskega načrta pomenila ogromno okrepitev privatnega velekapitala in s tem ogromno pomnožitev od tega odvisnega delavstva. Tega dejstva ne more zamegliti niti ne še tako zlobno preračunana propaganda o „svobodi posameznika“ proti kolektivu. Resnična svoboda je mogoča le v splošni gospodarski in socialni neodvisnosti, nikdar pa v odvisnosti od kapitalističnega mogočnega, ki pozna le eno svobodo — svojo! Ta pa je le prečesto taka — to vemo iz lastne izkušnje — da upošteva prostovoljno le sebi enakega, šibkejšega in odvisnega pa le, v kolikor to od njega terja sila.

Prav ob tej ugotovitvi pa nas kljub prvenstveno splošno-državni problematiki naš poseben narodnostni položaj le sili, da tudi s tega gledišča storimo svojo odločitev. Na žalost pogrešamo v tem pogledu tako v državnem kot v deželnem proglasu SPOe kakršno koli jasno izjavo, v kolikor se načelne izjave o odstranitvi zadnjih ostankov vojne, neposredne pred- in povojne dobe na vseh gospodarskih in kulturnih področjih, o zadoščenju žrtvam borbe za svobodno in neodvisno Avstrijo, o toleranci in o obrambi vseh napadov na javno splošno šolo ne nanašajo tudi na nas in na naše nam v Državni pogodbi zajamčene pravice. Na drugi strani pa tudi kritične o „širokogrudni razlagi člena 7“, kakor jo je proglasil predsednik OeVP Gruber, ne moremo jemati resno, če le nekaj dni po tej izjavi zborovanje OeVP-jevskih zaupnikov v Feldkirchenu ob navzočnosti istega predsednika Gruberja sklene resolucijo, „da tudi

Komaj je Varnostni svet zaenkrat končal svoje razgovore o Bližnjem vzhodu in se je generalni sekretar OZN Hammarskjöld podal na potovanje po arabskih deželah, kjer naj bi skušal doseči pomiri-

tev, so med Izraelom in Egiptom izbruhnili novi nemiri. Najprej je prišlo do obojestranskega obstreljevanja s topovi, ki je trajalo po več ur in med katerim je

bilo ubitih in ranjenih precejšnje število Egipčanov in Izraelcev. Pozneje so se spoprijeli tudi manjši oboroženi oddelki iz obeh dežel in število žrtev znatno povečali.

V Izraelu je že dalj časa na dnevnem redu močno zasledovanje Arabcev in se iz dneva v dan veča število arabskih beguncev, ki iščejo zatočišče v posameznih arabskih deželah. Na sliki vidimo taborišče arabskih beguncev iz Izraela v Jordaniji.

Do spopadov je prišlo spet na področju Gaze, kjer so že večkrat na podoben način »reševali« spore med Izraelom in Egiptom. Po izjavi sirskega vojaškega

predstavnik pa je prišlo do incidenta tudi na sirsko-izraelski meji, ko je izraelska patrola vdrla na sirsko ozemlje in se spopadla s tamkajšnjim oddelkom sirske vojske.

Egiptska vlada se je po spopadu na egiptsko-izraelski meji pritožila pri OZN in obdolžila Izrael, da je zakrivil nered. Izraelski zunanji minister Moše Šaret pa je v poročilu, ki ga je poslal vodji komisije OZN v Izraelu generalu Burnsu, pripisal vso odgovornost za incidente Egiptu in zahteval »odločno intervencijo« Združenih narodov zoper »egiptske napade«. Obe državi sta se pritožili tudi pri Varnostnem svetu in se medsebojno obtoževali. Končno je bil na pobudo generala Burnsa dosežen sporazum o preinitvi sovražnosti, ki pa ni mogel zabraniti, da ne bi prišlo še do nadaljnjih spopadov.

Dogodki na izraelsko-egiptski meji so vzbudili veliko zanimanje v svetovni javnosti in so v Londonu izrabili to priložnost, da si zagotovijo ameriško podporo v politiki do Egipta in na Bližnjem vzhodu sploh. Izgleda, da je Amerika končno ugodila tej želji v obliki izjave, ki jo je po predhodnem posvetovanju z zunanjim ministrom Dullesom objavil prezident Eisenhower. V tej izjavi je izraženo ameriško stališče do morebitnega oboroženega spopada na Bližnjem vzhodu. Eisenhower poudarja, da bi se Amerika zoperstavila slehernemu napadu na tem področju ter bi nudila podporo in pomoč vsaki državi, ki bi postala žrtev napada. V Londonu so izrazili veliko zadovoljstvo nad izjavo prezidenta Eisenhowerja.

Medtem se je generalni tajnik OZN že razgovarjal tako z izraelskimi kot tudi egiptskimi predstavniki, ni pa še znano, kakšen je dosedanj uspeh njegove misije.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V CELOVCU

vabi na

koncert narodnih pesmi

ki bo v nedeljo, dne 15. aprila 1956, ob 10. uri v Srednji dvorani
Doma glasbe v Celovcu

Nastopajo pevski zbori slovenskih prosvetnih društev

Vstopnina 5 do 12 šilingov. Vstopnice se dobijo v predprodaji pri slovenskih prosvetnih društvih in v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu.

Kongres manjšinske unije brez sodelovanja koroških Slovencev

Celovski radio in neka eri listi so te dni poročili, da bo imela Federalistična unija evropskih narodnostnih skupin od 17. do 20. maja svoj letošnji kongres v Brdu ob Baškem jezeru. Med drugim bodo na kongresu baje govorili o položaju na Južnem Tirolskem in o lužiško-srbski manjšini v Vzhodni Nemčiji, v splošni razpravi pa bodo menda obravnavali in sklepali o položaju in zahtevah evropskih manjšin. V poročilih tudi trdijo, da bodo slovenske organizacije priredile udeležencem kongresa slavnostni večer in da bo dana priložnost za izlet v Ljubljano z ogledom manjšinskega inštituta na tamošnji univerzi.

K tem poročilom bi pripomnili, da je generalni sekretar omenjene unije Povel Skadegard, kakor znano, lani navezal osebne stike z Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem. Ob tej priložnosti je zagotavljal, da bo unija v najkrajšem času sprejeta v Organizacijo združenih naro-

dov. Medtem pa smo ugotovili, da gre le za privatno organizacijo, financirano in s tem odvisno od nepoznatih krogov. Vsekakor se je izkazalo, da ta unija ne vključuje samo nekaj evropskih narodnostnih manjšin, marveč tudi razne emigrantske skupine v Evropi in Ameriki. Zaradi tega in z ozirom na druge nejasnosti v udeleževanju te organizacije se Zveza slovenskih organizacij ne bo udeležila napovedanega kongresa niti kot opazovalec. Samo po sebi umevno tudi ne bo priredila slavnostnega večera, o katerem je govora v koroškem tisku. Kakor smo izvedeli od g. dr. Tischlerja samega, tudi Narodni svet koroških Slovencev ne namerava nastopati kot gostitelj niti sodelovati. Ostane torej uganka, kdo so tiste »slovenske organizacije«, ki jih navaja tisk kot darežljive gostitelje.

V ostalem Zveza slovenskih organizacij smatra udeležbo na kongresu te unije, v kateri so včlanjene tudi organizacije z

očitnim namenom revizije obstoječih državnih meja, za nezdružljivo z njenim pojmovanjem reševanja manjšinskega vprašanja, ki more biti le v sodelovanju med narodoma sosedoma in sosednjima državama, v razvoju demokratičnih sil v dani državi, v medsebojnem sporazumevanju med narodi, v izmenjavi kulturnih dobrin in v gospodarskem sodelovanju, nikakor pa v težnji po spremembi sedanjih državnih meja. Zaradi tega mislimo, da bi naše sodelovanje na napovedanem kongresu tudi ne bilo v skladu z nevtralnostjo naše države.

Belgijski obisk v Jugoslaviji

Na povabilo državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popovića je belgijski zunanji minister Paul Henri Spaak uradno obiskal Jugoslavijo. Med svojim obiskom se je sestel z mnogimi visokimi jugoslovanskimi predstavniki. O poteku političnih razgovorov v jugoslovanskem zunanjem ministertvu je bilo uradno sporočeno, da je prišlo do plodne izmenjave misli o vrsti aktualnih zunanje-političnih vprašanj v zvezi s spremenjenim in izboljšanim svetovnim položajem. Izražena je bila obojestranska želja po nadaljnji poglobitvi odnosov med obema državama.

V Jugoslaviji se mudi tudi delegacija belgijskih socialistov. V delegaciji, ki jo vodi predsednik belgijske socialistične stranke Bizet je tudi predstavnik te stranke v Socialistični internacionali.

nacionalni interesi dvojezičnega ozemlja zahtevajo zamenjavo socialistične deželne vlade z glasovnico. Te nacionalne interese dvojezičnega ozemlja pa naj bi po OeVP v deželnem zboru zastopali nepomirljivi in v zadnjem času še prav posebno aktivni nacionalistični nestrpnosti.

Našo odločitev bomo 13. maja storili jasno tudi po presoji, kako si zamišljamo bodoči sestav političnega vodstva v deželi in državi. Nepoboljšljivi Südmarkini hujskači nikdar ne bodo imeli razumevanja za naše pravice, na drugi strani pa so socialistični vodilni funk-

cionarji v deželi že dokazali tozadevno več razumevanja in širokogrudnosti.

Kjer koli torej je pristojnost za reševanje našega vprašanja — pri državnih ali deželnih oblasteh: več razumevanja in pripravljenosti lahko pričakujemo v naprednih socialističnih vrstah, ne pa v reakcionarnih nacionalističnih krogih!

Da se bodo napredne socialistične sile okrepile, je odvisno tudi od nas in naših glasov! Kakršna koli abstinenca in neodločnost bi koristila le krepitvi napredku in demokraciji sovražnih sil.

Dr. Franci Zwitter

Dobro obiskana socialistična zborovanja v Podjuni

Minulo nedeljo so bila v več krajih v Podjuni zelo dobro obiskana socialistična zborovanja volilnih upravičencev. V Št. Petru na Vašnjah, v Dobu, Sinči vasi in Kazazah so imeli ljudje priložnost, da so slišali programatične misli socialistične stranke, ki jih je posredoval njen predstavnik g. deželni glavar Wedenig. Kakor se iz vseh teh krajev sliši, so ljudje z velikim zanimanjem in razumevanjem spremljali stvarna izvajanja govornika.

V Dobu v blaški občini je bila na shodu pri Likebu zbrana vsa vas in posemezniki iz vseh ostalih krajev občine. Brez dvoma ni bila edino le simpatična do g. Wedeniga, da je bila udeležba tako številna, temveč so ljudje horeli slišati iz ust poklicanega moža, kako stvari stojijo in za kaj gre.

G. Wedenig je uvodoma z zadovoljstvom povedal, da se je v zadnjih letih mnogo spremenilo. Omenil je svoj zadnji sestanek s socialisti v Dobu pred 28 leti, ko je razpravljaval samo z nekaterimi ljudmi. V svojem govoru je nanizal razvoj in prizadevanje socialistov v minuli dobi ter pokazal na otipljive uspehe, ki so vidni na vseh področjih, vsled česa stranka raste in se krepi. Podčrtal je delež socialistov za pomirjenje v deželi ter uspehe na gospodarskem področju za zvišanje življenjske ravni delovnega človeka. Skrb za trajna delovna mesta delojemalcev je srčna zadeva socialistične stranke, številne gradnje in izgradnje ter intenzivna elektrifikacija dežele so velik doprinos k rešitvi tega vprašanja. Socialisti so si zadali nalogo, da bodo na tem sektorju nadaljevali in je med drugim v krakem na vidiku tudi gradnja nove šole pri Božjem grobu. Skrb za ceste, ki naj ustrezajo modernim potrebam in obenem tujskemu prometu je prav tako naloga dosedanje in bodoče dejavnosti. Tudi prizadevanja socialistov za preskrbo starih in odsluženih ljudi z rentami in pokojninami ter starostne rente za samostojne poklice in kmete je mogoče uresničiti, če bo ljudski dohodek sorazmerno razdeljen. Pri mnogih teh vprašanjih je morala tudi druga vladna stranka popustiti, ker bi drugače težko stopila pred svoje volivce.

Razčlenil je nadalje pomen in namen poddržavljenja temeljnih surovin, kakor nafte, železa in premoga, katerih dobiček naj pride v korist vsem državljanom in ne samo nekaterim domačim ter tujim finančnim mogotcem. Pojasnil je tudi vprašanje cene mleka in zadevo okoli KE-LAG-a.

Zborovalci so sprejemali izvajanja govornika z razumevanjem in odobravanjem.

Po govoru se je med drugimi oglašil k besedi tudi domači župan g. Kumer. Ko se

je zahvalil govorniku in izrazil svoje mnenje, da je bilo iz izvajanj povzeti pravilno pojmovanje najrazličnejših perečih problemov, je postavil vprašanje, kakšno stališče vzvzema socialistična stranka k članu 7 državne pogodbe, ki zadeva pravice koroške slovenske narodne manjšine.

Na to vprašanje je g. deželni glavar dejal, da socialisti niso spremenili svojega gledanja na narodnostno vprašanje, saj je narodnostni problem predvsem tudi socialni problem. Socialisti smatramo, da nas jezik ne sme ločiti, da je treba misliti tu-

di nadnarodno ter gojiti med seboj široko toleranco. Dejal je, da je država prevzela s podpisom državne pogodbe obveznosti, ki jih je dolžna izvajati. Kakor obveznosti iz vseh drugih členov je država dolžna izvajati tudi določbe člena 7, za izvedbeno zakonodajo pa je pristojna zvezna vlada.

Za pojasnilo se je g. župan iskreno zahvalil in dejal, da sta OVP in FPO do slovenskih pravic sovražno nastrojeni ter bomo zaradi tega dne 13. maja z mirno vestjo volili socialistične kandidate.

Zločinske oskrumbe spomenikov fašističnih žrtev na Tržaškem

Na strelišču pri Bazovici so pretekli teden opazili, da so neznani zločinci vdrti vrata ograje okoli spomenika bazoviškimi žrtvam fašizma in oskrumili spomenik. Niso še točno ugotovili, kdaj je bil zločin storjen, domnevajo pa, da gre za organizirano akcijo, kajti istočasno je bil oskrumjen tudi partizanski grob na pokopališču na Katinari pri Trstu.

Bazovičani in Katinarci so silno ogorčeni nad vandalskim početjem nasilnežev,

ki po vsej verjetnosti izhajajo iz tržaških neofašističnih vrst. Jasno pa je prišlo do izraza tudi ogorčenje vsega antifašističnega ljudstva na Tržaškem. Po tem zločinskem dejanju se je sesal tržaški občinski svet in ostro obsodil tako početje. Zločinsko dejanje je naznanil državnim organom in zahteval od njih, da izvedejo temeljito preiskavo ter privedejo zločince pred sodišče. Tržaški demokrati in antifašisti pričakujejo, da bo policija zločince kmalu izsledila in jih strogo kaznovala.

Italijanski partizani so zborovali

Na kongresu Združenja italijanskih partizanov, ki je bil minulo nedeljo v Milanu in so se ga udeležili tudi predstavniki partizanskih združenj iz drugih držav, je prišla do izraza zahteva, da dobi odporniško gibanje v Italiji tisto mesto v javnosti, ki mu zaradi zgodovinskega pomena v času osvobodilne vojne po vsej pravici pripada.

Predstavniki slovenskih partizanov goriske pokrajine je ostro obsodil uprizorja-

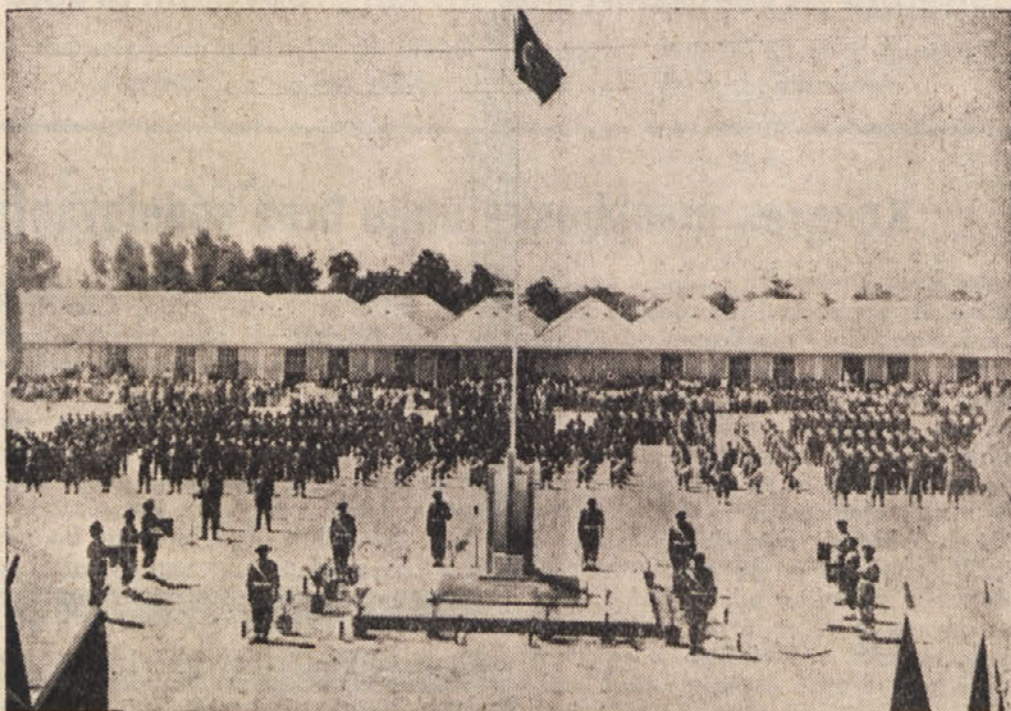
nje procesov proti pripadnikom odporniškega gibanja ter poudaril, da tudi proces, ki ga pripravljajo proti pripadnikom Briško-beneškega odreda, spada v okvir gonje, ki jo vodijo v Italiji ostanki fašističnih sil proti onim, ki so fašizem strli. Zahteval je, da se protipartizanskim procesom enkrat za vselej napravi konec.

V imenu Zveze borcev Jugoslavije je kongres pozdravil Ivan Maček.

Konec angleškega gospodstva ob Sueškem prekopu

Ko je postal Egipt republika, to ni pomenilo le konec za korumpirani režim kralja Faruka, marveč hkrati tudi konec dotakratnega angleškega gospodstva ob Sueškem prekopu. Nova republikanska vlada je namreč razveljavila svoječasno

Zdaj je potekel rok za bivanje angleških vojskih enot tudi na tem zadnjem kosu egiptске zemlje. Oficielno je bilo ozemlje ob Sueškem prekopu izročeno egiptskim oblastem s predajo največjega oporišča Moascar pri Izmailiji in se je s

angleško-egiptsko pogodbo, na podlagi katere si je Anglija zagotovila pravico, imeti na področju Sueškega prekopa svoje čete. Leta 1954 je Egipt sklenil z Anglijo nov sporazum o postopnem umiku angleških čet s tega področja in je bilo določeno, da mora biti evakuacija angleške vojskine zaključena tekom dveh let.

tem praktično zaključilo obdobje angleškega gospodstva ob Sueškem prekopu. Kjer je desetletja vihrala zastava Velike Britanije, zdaj plapolja zastava egiptске republike in naznanja, da so Egipcjani na svoji zemlji sami svoji gospodarji.

(Slika AND)

Rekordna proizvodnja jekla v Evropi

Po podatkih ekonomske komisije Organizacije združenih narodov za Evropo je dosegla proizvodnja jekla v Evropi 138,88 milijona ton. Vse države, ki proizvajajo jeklo, razen Romunije, so zelo napredovale. V Zahodni Nemčiji je dosegla proizvodnja 21,3 milijona ton, kar je več kot proizvodnja v letu 1938. Največji je relativni dvig proizvodnje jekla v Jugoslaviji, Italiji in Zahodni Nemčiji. V

Sovjetski zvezi se je proizvodnja jekla dvignila za 4,2 milijona ton, v Franciji za 1,9 milijona ton, v Angliji za 1,3 milijona ton. Podatki prav tako kažejo, da je izvoz nekaterih jeklenih proizvodov večji kot pred vojno. Prav tako pa se je tudi povečal evropski uvoz železne rude, kar kaže na čedalje večjo odvisnost Evrope od ostalih neevropskih dežel, ki so bogate na železni rudi.

PO ŠIRNEM SVETU

Washington. — Predsednik ZDA Eisenhower je predlagal ameriškega kongresu, naj potrdi še dodatno 447,1 milijona dolarjev za obrambne namene. Od tega dodatnega kredita je 376,5 milijona dolarjev namenjenih za letalstvo, da bi tako zvišali produkcijo bombnikov za dolge proge, ki pridejo v poštev za prenašanje atomskih bomb.

Tripolis. — Libijski ministrski predsednik Mustafa Ben Halim je na tiskovni konferenci izjavil, da bodo ZDA poslale njegovi deželi orožje za tisoč vojakov ter da bodo še proučile nadaljnje libijske prošnje glede pošiljanja orožja. Razen tega bodo ZDA v prvi polovici letošnjega leta dale Libiji pet milijonov dolarjev gospodarske pomoči, poleg štirih milijonov, ki so ji bili že prej dodeljeni v okviru ameriške pomoči za letošnje leto.

Ascona. — Zapadnonemški zunanji minister von Brentano in državni sekretar Hallstein sta prispela v Ascono, kjer se na dopustu zadržuje kancler Adenauer, da bi se z njim razgovarjala o vprašanjih v zvezi z Atlantskim paktom.

Bagdad. — Iraška vlada je priznala Maroko za samostojno in suvereno državo.

Madrid. — Španski zunanji minister Artajo je odpotoval v Združene države Amerike, da bi izposloval razširitev ameriške podpore Španiji. Poleg tega pa želi pripraviti merodajne kroge v Ameriki, da bi podpirali težnjo Španije, ki bi hotela postati član Atlantskega pakta.

Teheran. — Perzijski šah in žena Soraja bosta na povabilo sovjetske vlade 1. junija odpotovala v Sovjetsko zvezo. Pred tem pa bo cesarski par meseca maja obiskal Turčijo.

Buenos Aires. — Argentinska vlada je bivšega argentinskega diktatorja Juana Perona sedaj še formalno izključila iz argentinske vojske.

Rabat. — Vse civilno osebe na ameriško-francoskih oporiščih v Maroku je stopilo v generalno stavko, ki jo je razglasila sindikalna zveza. V nekaterih krajih stavko brezhibno izvajajo.

Kairo. — Direktor egiptskega komiteja za agrarno reformo Hasan Marei je sporočil, da bodo egiptске oblasti to leto odvzele veleposestnikom še ostalih 52.000 fedanov zemlje, ki padejo pod agrarno reformo. Tako bo v tem letu v skladu z egiptskim zakonom o agrarni reformi veleposestnikom odvzeta vsa zemlja. Predvideno je, da bodo egiptski felahi v tem letu dobili od države nadaljnjih 100.000 fedanov zemlje.

Pnom Penh. — Novi predsednik vlade v Kambodži Kim Tit je izrazil željo po izboljšanju odnosov med njegovo državo, Vietnamom in Siamom.

Bonn. — Iz dobro obveščenih krogov v Parizu se je izvedelo, da vladi Francije in Zahodne Nemčije izmenjujejo gledišča o možnosti skorajšnjega sestanka med premierom Molletom in kanclerjem Adenauerjem. Po mišljenju diplomatskih opazovalcev bi na tem sestanku, v kolikor bo do njega prišlo, govorili o razorožitvi, združitvi Nemčije ter o evropski varnosti.

Bombaj. — Po devet dni trajajoči razpravi je bombajska deželna zbornica sklenila preosnovno državo v skladu z načrtom indijske vlade. S tem načrtom bosta Maharaštra in Gadžrat ločeni od države Bombaj, mesto Bombaj pa je podrejeno osrednji upravi Indijske unije.

Damask. — Muslimanska duhovščina je poslala Svetu Arabske lige brzojavko, v kateri protestira proti francoski politiki v Alžiru. Duhovščina zahteva bojkot Francije na diplomatskem, kulturnem in gospodarskem torišču.

Buenos Aires. — V pristanišču Buenos Airesa je zastal ves promet zaradi stavke delavcev na dokih in v skladiščih. Stavkatni je začelo 7000 delavcev, ki zahtevajo zvišanje plač.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Graški pomladanski velesojem

Dne 28. aprila ob deseti uri dopoldne bodo otvorili letošnji pomladanski velesojem v Grazu. Otvoril ga bo finančni minister dr. Kamitz.

Kam z avtomobili?

Ameriški gospodarski strokovnjaki so ugotovili, da narašča število izdelanih avtomobilov hitreje kot pa število ameriških novorojenčkov. In »Wallstreet Journal« je v šali primerjal proizvodnjo avtomobilov v treh tovarnah družbe »Chrysler« s številom rojstev in prišel do poraznih rezultatov. Na ameriškem trgu stoji danes okoli 750.000 neprodanih avtomobilov. Število teh avtomobilov je za 145 % večje kakor leta 1953 in dvakrat večje kot predlani. In sklep: letos morajo ameriške avtomobilске tovarne znižati proizvodnjo avtomobilov vsaj za 25 %.

Pri vsem tem pa pisec članka ni pomislil, da so morale prav tovarne »Chrysler« zaradi proizvodne dirke pred nedavnim odpustiti 10.350 delavcev.

F. S. Finžgar se poslavlja od pisateljstva

KULTURNE DROBTINE

Heinejevi rokopisi v pesnikovi domovini

Ob proslavi stoletnice Heinejeve smrti v pesnikovem rojstnem mestu Düsseldorf v Nemčiji je mestna občina odkupila zbirko rokopisov tega slavnega rojaka. Zanje je občina plačala družini Strauss v New Yorku 50.000 dolarjev. Med rokopisi je tudi originalni tekst Heinejeve pesmi »Loreley«. Zbirka Heinejevih rokopisov v Düsseldorfu je sedaj druga največja na svetu.

Bavarska radijska postaja je razpisala med srednješolci anketo, kaj vedo o Heineju in njegovih delih. Doživela je precejšnje razočaranje. Razmeroma zelo malo srednješolcev ve kaj več o Heineju, prav tako pa ima le malo šol zbirko Heinejevih del. Deloma je to posledica nacizma, prav tako pa industrializiranega načina življenja. Letos nameravajo nemške založbe ponatisniti več Heinejevih del.

Francoski dirigent Chouteau v Sloveniji

V Sloveniji gostuje Francoski dirigent Chouteau, ki bo z ljubljanskim radijskim orkestrom in z orkestrom mariborske filharmonije pripravil več javnih in radijskih nastopov. Poleg klasikov Beethovna, Franca in drugih bodo izvajali tudi dela sodobnih francoskih skladateljev, ki bodo za občinstvo dokaj zanimiva. Med drugim bodo na sporedu dela Jouvina, Duclosa in Lesurja. Simpatični francoski gost, ki je vnet propagator jugoslovanske glasbe, je navezal stike z nekaterimi jugoslovanskimi skladatelji, katerih dela pridejo v poštev za izvedbo v tujini.

Leningrajski filharmoniki na Dunaju

Dne 21., 22. in 23. junija bodo gostovali na Dunaju Leningrajski filharmoniki, ki veljajo za najboljši filharmonični orkester v Rusiji. Na Dunaju bodo koncertirali v okviru Mozartovih proslav. Leningrajskim filharmonikom dirigira profesor Evgen Mravinski. Orkester bo izvajal dela Mozarta in Čajkovskega. V Mozartovem As-dur koncertu bo David Oistrach nastopal kot solist.

Letošnje razstave v deželnem muzeju

Na novinarski konferenci, ki je bila pred otvoritvijo razstave »Mozart v Angliji, ki je prikazovala fotokopije iz življenja in dela Mozarta v Angliji, je dvorni svetnik dr. Moro dal pregled o letošnjih razstavah v deželnem muzeju. Najprej bo razstava pomembne dunajske skupine umetnikov »Der Kreis«. Te razstave bosta sledili: »2000 let kitajskega

slikarstva« in pozneje razstava »Zanimive maske«. Tem razstavam pa bo sledila razstava poznanega koroškega umetnika Emanuela Fohma, ki živi v Bozenu. Od 17. do 21. septembra pa bo na Koroškem zasedanje zgodovinarjev in 3. avstrijski Dan arhivarjev. Ob tej priliki bo odprta v deželnem muzeju razstava Lovisa Corintha, slikarja in grafika.

kratka: Kar je res živo zajeto iz naroda za narod, in je tudi literarno dostojno, da zajame srce in dušo, bo ostalo. Pleve naj pa odnese veter časa v pozabo.

Načrti mojega knjižnega ustvarjanja so bili zelo obsežni. Ko sem napisal roman Pod svobodnim soncem, sem si zamislil še štiri zgodovinske povesti — romane, ki naj bi zlasti mladini pojasnili prihod Slovencev v naše kraje, njihovo življenje pod vodstvom ljudskih knezov, nadlodo Nemcev, razvoj fevdalizma ter odpor slovenskih kmetov; dalje turške navale in zaslužnjevanje naših bratov na jugu, kakor tudi vse pomembnejše podrobnosti Napoleonove Ilirije. V teh povestih sem hotel oživeti življenje, trpljenje in žilavost Slovencev in vseh južnih Slovanov, ki so osvobodili svoj narod in svojo zemljo. Toda za tako obsežno delo bi potreboval mnogo časa, miru, mnogo poglobljanja v zgodovino, potreboval pa bi tudi študijsko knjižnico. Toda v okviru mnogih in napornih službenih dolžnosti, kejer sem živel in delal, mi to ni bilo mogoče. Zato pa je tudi moj načrt ostal neizpolnjen.

Sedaj sem star in utrujen. Truden od dela v poklicu, od stotin predavanj med narodom, tudi od socialnega delovanja, zlasti za rešitev Prešernovega rojstnega doma iz zanemarjenosti v last slovenskega naroda. Polno ljudi hodi rojstni dom obiskovat in odhajajo z veselimi spoznanjem, da Slovenci vemo, kaj nam je bil, nam je in nam bo veliki naš Prešeren.

Freitag & Berndt:

Vzhodne Karavanke in Kamniške planine

Turistični zemljevidi, ki jih izdaja kartografski institut Freitag-Berndt und Artaria na Dunaju, so izvrsten pripomoček za vsakogar, ki mu hrup motorizacije in avtomobilska brzina še ne pomenita viška razvedrila in sprostitve od vsakdanjih poklicnih skrbi in naporov, marveč raje izkoristi svoj več ali manj skopo odmerjeni prosti čas za krajshe ali daljše izlete v svet proste narave. Zlasti sedaj na pomlad, ko se priroda prebuja k novemu življenju, pa tja na polenje in pisano jesen bo marsikdo zaželel spoznati zanimivosti in čare svoje bližnje pa tudi daljše okolice. Dober zemljevid je lahko pri tem nepogrešljiv svetovalec in zanesljiv vodnik.

V dolgi vrsti turističnih kart, ki so doslej izšle pri Freitag & Berndt, je ena izmed najnovejših karta števil. 47, ki prikazuje področje Vzhodnih Karavank in Kamniških planin. Zemljevid v merilu 1:100.000 obsega ozemlje južno od črte Teholca-Gospa Sveta-Velikovec-Ruda, torej področje Vrbskega jezera, Celovca in Celovške kotline, nadalje Gure, ves Srednji in Spodnji Rož ter skoro vso Podjuno, na jugu pa verigo Karavank od Golice do Peče. Onstran meje pa še dobršen del Gorenjske do Bleda in Kranja ter Kamniške planine z obrobniimi kraji od Gornjega Grada, Ljubna, Črne, Mežice do Komlja nad Plberkom. Kakor vse dosedanje je tehnično tudi ta karta skrbno in pregledno izdelana ter je zlasti prikladna za izletnike in turiste, ki ljubijo hrbovske kraje in planinsko naravo. V barvah markirane poti omogočajo vsakomur zanesljivo orientacijo.

Iste hibe kot smo jih omenili že pri oceni zemljevida Julijskih alp, se žal tudi tokrat ponavljajo. Kartografi so prezrli, da živimo na prikazanem ozemlju tudi Slovenci in da imamo za svoje kraje, doline, jezera in planine svoja, že nad tisočletje stara, avtohtona slovenska imena. Objektivna topografija ne bi smela čakati šele na tozadevne predpise državne po-

novi izdali Megiserjev slovar iz leta 1592, pomnožen s koroškimi besedami in rekli, leta 1758 pa so na nemško prevedli Hipolitovo izdajo Bohoričeve slovnice, medtem ko spada v leto 1761 celovška izdaja Perhammerjevega katekizma. Celovški ljudski misionar, Vipavec Primož Lavrenčič, je leta 1752 napisal in objavil svoje Misionske katoliš karšanske pesme.

V drugi polovici 18. stoletja, ko govorimo o prvi preporodni generaciji ali o prosvetljenstvu odnosno narodnem preporodu, ko na Slovenskem Marko Pohlin v uvodu svoje Kranjske gramatike (1768) naglašja preporodna gesla in pomeni njegova slovnica prvo slovensko javno preporodno manifestacijo, deluje na Koroškem jezuit Ožbalt Gutschmann (1727 do 1790). Doma je bil iz Grabstana, bil misionar in slovenski pridigar v Celovcu. Čeprav njegova dela niso nastala iz kakšnih izrazitih preporodnih nagnjenj, vsebujejo kljub temu polno preporodnih pobud in izjav. Posebno njegov slovar in slovnica pomenita veliko pridobitev za celokupno slovensko slovstvo, do čim so ostale versko-izpodbudne in šolske knjige, kakor ABC ali Bukvice teh črk, Veliki katekizem, Mešno petje, Bukvice molitovne in druge, pa le lokalnega pomena. Zanimive so njegove Kristianske resnice (1770), katerim je dodal nemške opombe o slovenskem kranjskem pravopisu Anmerkungen über die windische und krainerische Rechtsschreibung. V teh opombah se obrača proti Pohlinu, novemu kranjskemu jezikovnemu učitelju, in odklanja vse njegove novotarije iz Kranjske gramatike.

Tudi v svoji nemški slovnici o slovenskem jeziku Windische Sprachlehre (1777) je obračunal s Pohlinom. Zanj je značilno, da je pisal svoja dela v jeziku kranjske tradicije, ne upoštevajoč Pohlinove reforme, s težnjo, da bi ga razumeli poleg Korošcev tudi Kranjci in Štajerci. S slovnico, ki je veljala dolga leta za najboljšo opisno slovnico in doživela šest izdaj, in slovarjem (obsežni nemško-slovenski in kratek slovensko-nemški, 1789) si je Gutschmann pridobil trajne zasluge za slovenski knjižni jezik. Uvod v slovnico je pravi slavospev slovenskemu jeziku. Tu poziva Gutschmann na sorodstvo Slovencev s Slovani, obžaluje, da govorijo slovensko le med najnižjimi sloji, in nasprotuje onim, ki mislijo, da je slovenščina neprimeren jezik, ki naj se spravi iz dežele; podčrtava slovansko večino v Avstriji in naglašja, da ima tudi slovenščina tu domovinsko pravico itd.

S svojim prevodom katekizma in cerkvene pesmarice je omogočil začetek upoštevanja slovenskega jezika v koroških šolah. Tako njegovo delovanje ni le jezikoslovnega pomena, temveč tudi narodnostnega.

Do takrat edini slovenski koroški književni delavec, je Gutschmann ustvaril pogoje za nastop mladih sil z novim načrtom posvetne književnosti, katerih delovanje seže v prva desetletja 19. stoletja in je izrazito preporodno usmerjeno.

(Se nadaljuje)

Marija Janežič:

Doprinos koroških Slovencev k občeslovenski književnosti in kulturi

(Iz gradiva za seminarsko nalogo)

Manj važen slovenski jezikovni spomenik je ohranjeno sporočilo, da je koroško plemstvo sprejelo leta 1227 nemškega viteza, pesnika Ulricha Lichtensteinskega s slovenskim pozdravom Buge waz primi, gralva Venus.

Tudi ustoličenje koroških vojvod se je vršilo do leta 1414 v slovenskem jeziku. To nam jasno dokazuje, da se takratni nemški fevdalci niso sramovali slovenskega značaja dežele. Toda besedila slovenskega obreda niso zapisali, o poteku obreda govore le stari viri.

Nekaj manjših kulturnih prizadevanj izpričuje na Koroškem tudi čas protestantizma ali reformacije, to je obdobje, ki v slovenski literarni zgodovini zajema drugo polovico 16. stoletja in naslednje 17. stoletje. Veliki pomen slovenske reformacije je v tem, da smo Slovenci dobili v 16. stoletju prvo slovensko knjigo, ki je odigrala vlogo idejnega organizatorja slovenskega naroda in so bili z njo položeni temelji razvoju slovenskega knjižnega jezika.

Protestantska knjiga in teksti so se razširili tudi na Koroškem, kjer so jih prepisovali tu skriti protestanti, ljudstvo pa jih je skrbno čuvalo. Ohranjeni prepisi postil, pesmi in molitve iz 17. in 18. stoletja nam to dokazujejo. Dejstvo, da so našli leta 1945 v bližini Baške

ga jezera Dalmatinovo biblijo (1584), ki je zdaj last Franca Aichholzerja v Dobju pri Ločah, nam dokazuje, da se je slovenska protestantska literatura ohranila do najnovejših dni, čeprav so ti kraji danes deloma že pomnjeni.

Triindvajset let po začetku slovenskega protestantskega tiska je slovenski cisterjan iz Vetrinja pri Celovcu Leonhard Pachenecker leta 1574 izdal prvo slovensko katoliško knjigo Katoliški katekizem, ki pa ni ohranjen v nobenem primerku, marveč ga poznamo le po Trubarjevi navedbi v Katekizmu z dvejma izlagama.

Nekaj manjših spomenikov imamo na Koroškem tudi iz 17. stoletja. To so koroški pri-sežni obrazci, n. pr. Vetrinjska prisega za pri-če iz leta 1601 do 1609, Fevdna prisega krške-mu škofu iz leta 1653, in obrazec fevdne pri-sege za nemškega jezika nezmožne deželno-knežje fevdnike v Korotanu. Omembe vred-ne so tudi slovenske dijaške deklamacije iz 17. stoletja na celovski jezuitski šoli.

V 18. stoletju se v Celovcu razvije živah-na slovenska literarna delavnost, na deželi pa cvete narodna pesem, ki jo širijo že omenjeni bukovniki. Celovski jezuitje so leta 1744 na

Bilčovs

V bolnišnici v Celovcu je nedavno umrl Jakopič Miha, priljubljen delavec iz našega kraja. Pokojni je bil star šele 49 let, ko ga je zavrtna jetika spravila v grob. Iz bolnišnice so ga prepeljali v rojstno vasi, kjer smo ga ob številni udeležbi žalnih gostov položili k trajnemu počitku na bilčovskem pokopališču. Domači pevci so mu ob grobu zapeli žalostinke v slovo, saj je v svojem življenju tudi sam rad prepeval. S pokojnim Mihom smo izgubili pridnega delavca in vedno dobro razpoloženega družabnika. Žalujemo ženi in sinu izrekamo naše odkrito sožalje.

Blato pri Pliberku

Minuli petek se je spet pomikal sprevod žalnih gostov iz vasi in okolice na šmihelsko pokopališče, kamor so spremili rajnega kmeta Valentina Davida, p. d. Mlinarja k zadnjemu počitku. Rajni Mlinar je podlegel dolgo trajajoči mučrni bolezni ter končno legel k počitku v domači zemlji. Z Mlinarjem je odšel iz naše vasi dober sosed in kmet, ki se je desetletja krepko boril z vsemi težavami in siskami, ki zadevajo naše kmečko gospodarstvo. Po značaju je bil pokojni pristen sin domače vasi. Preostalem svojcem iskreno sožalje!

Pliberk — Libuče

Na velikonočni ponedeljek sta se na Dunaju poročila natakarka pri Brezniku v Pliberku Marija in Korenov Lojze iz Libuč. Mlada mladoporočenca sta v okolici dobro poznana in priljubljena. Lojza so spoznali ljudje kot libuškega občnškega uslužbenca, danes pa je zaposlen pri pošti. Marijo pa poznajo gostje po njeni vljudni postrežbi v gostilni, kjer bomo menda ostala še nekaj časa. Kličemo: Na mnoga srečna leta!

Kotmara ves

Na velikonočni ponedeljek sta se poročila naš priljubljeni in sposobni živinozdravnik dr. Šimej Janah in Anica Čimžarjeva iz Kotmare vasi. Naš živinozdravnik je doma z Reke pri Št. Jakobu v Rožu, nevesta Anica pa je hčerka znanega trgovca Čimžarja. Mlada zakonca izhajata iz družin, ki sta ohranili zvestobo svojemu ljudstvu ob vsakem času. Obe družini sta morali zaradi tega prenesti tudi hude žrtve, ko so jih leta 1942 iztrgali iz domačih vasi in pregnali v tuji svet.

Prisrčno in domače poročno slavlje je bilo pri Primiku na Reki. Domači pevci so razpoloženje povzdignili na domu in na svatovščini.

Mladima novoporočencema iskreno čestitamo ter želimo obilo sreče na mnoga leta!

Minuli teden smo zaporedoma spremili na zadnji poti dve materi. V sveži grob smo položili v sredo Koratovo mamo, ki je preminula po daljši mučni bolezni. V četrtek pa so bile pogrebne svečanosti za Kumrovo mamo v Čahorčah. Pokojna je

Spet lepa kulturna prireditev v Bilčovsu

SPD »Bilka« v Bilčovsu nas je minulo nedeljo spet povabilo na lepo prireditev. Topot nam je pripravilo igro »Trije vsi svetniki«, poleg tega pa je bilo na sporedu tudi petje. Spet je napolnilo dvorano pri Miklavžu polno radovednih gledalcev in poslušalcev. Najprej je zadonela v dvorano odlično zapeta melodija naših koroških narodnih pesmi. Dekliški zbor ob spremljevanju dirigenta Mira Kernjaka in mešani zbor sta pokazala, da je med nami le še dosti krepkih in čistih glasov, ki jih je pri vztrajnih vajah mogoče zvečbari, da odlično zmagujejo tudi težje umetne pesmi.

Nato je Toni Gaspar živahno in posrečeno deklamiral »O hud ženi«. Njegov nastop je na mah vzbudil veselo zadovoljstvo.

Prizore v igri »Trije vsi svetniki« so igralci odigrali brezhibno in dobro. Izplača se posetiti tako igro, pri kateri nastopajo igralci tako gotovo in z doživetjem. Hvaležni gledalci so svoje zadovoljstvo izražali z živahnim aplavzom. Spet so razhajajoči se ljudje izražali eno željo: Kmdu bi radi doživeli spet kaj podobnega! Igralcem in pevcem pa velja naša srčna zahvala.

Umrla je priljubljena in spoštovana Kavhova mati v Encelni vasi

Pred štirimi leti v februarju, ko je bil nenavadno visok sneg, smo položili v domačo zemljo k trajnemu počitku Kavhovega očeta Janeza Uranka, ki so ga zaradi njegovih vrlin, odkriega in vedrega značaja cenili in spoštovali številni znanci daleč preko meja domače vasi. Zdravje mu je prerano zrahlo prestano trpljenje v izseljeništvu na Hesselbergu in pozneje v koncentracijskem taborišču Dachau, kamor so ga vtaknili zaradi tega, ker tudi v izseljeništvu ni klonil ter je neustrašeno dajal pogum in vzpodbudo svojim sotrpinom. Po očetovi smrti se je številna Kavhova družina še bolj oklenila svoje dobre matere.

Minuli torek pa se je razširila žalostna vest, da je preminula tudi nad vse dobra Kavhova mati Amalija Urank ter jo bodo

danes spremili na njeni zadnji poti na pokopališče v Galiciji.

Mati Amalija Urank je bila zgledna in vzorna slovenska mati, kakršne bistvo so mogli izraziti le pesniki in pisatelji in jo doume srce dobrih otrok. Možu je bila ves čas njegovega življenja zvesta družica ter se jima je rodilo osem otrok. Mati in oče sta smatrala za svojo nalogo, da svojim otrokom nista preskrbela edino le vsakdanji kruh, ki ga pri Kavhu zaradi pridnosti in marljivosti nikoli ni manjkalo, temveč obema je bila srčna zaveza, da sta vzgajala svoj naraščaj za koristne člane človeške družbe, zveste sebi in svojemu ljudstvu. Oče sam jim je bil lep zgled. Mnoga leta je izvajal županske posle v gališki občini in dolga leta je bil občinski odbornik. S to svojo dejavnostjo je bil tesno povezan s prebivalstvom in

Spodnje Libuče

Pri Šimeju, to se pravi pri Železniku v Libučah se vedno kaj dogodi. Gosilničar je imel posrečeno misel, da je izgradil zelo prostorno in lepo opremljeno plesno dvorano. Čeravno bi kdo mislil, da Libuče niso ravno v središču za številne obiske, toda na Železnikovih številnih prireditvah je vedno in ob vsakem času dovolj ljudi. Pokazalo se je, da vedno napolnijo prostore ljubitelji proste zabave s plesom in družabnostjo.

Minulo nedeljo sta bili v teh prostorih kar dve svatovščini. Zvestobo za življenje so si obljubili Adolf Steinbuch in Avgustarjeva hčerka iz Doba ter Hanzi Pavlič in Osrbanova hčerka Marija.

Prisrčno poročno slavlje je bilo prijetno in domače. Na obeh svatovščinah se je zbralo nad sto gostov. Postrežba je bila odlična, godba je igrala in pari so se vrтели v veselem plesu. Šele v poznih jutranjih urah so se pričeli razhajati.

Obema mladima paroma iskreno čestitamo!

Radiše

Ni dolgo od tega odkar smo spremljali Metaverjevo mater Ano Šušnik iz Spodnjih Rut k zadnjemu počitku. Ob njenem preranem grobu smo se spomnili

lu osivele in upognjene stare ljudi z njihovih domačij in z ljubljene rodne koroške zemlje. Zbirno taborišče na Zrevski cesti, pregnanstvo v tujnino ter več kot triletno bedno životarjenje v izseljeniškem taborišču Fraueraurach pod SS-ovskim nadzorstvom so bile postaje krivice in trpljenja, ki pa jih je tudi sedaj pokojna Šubernikova mati prenašala v zaupanju in prepričanju, da bo pravica zmagala nad nasiljem.

Dolg sprevod žalnih gostov je spremljal Šubernikovo mamo na njeni zadnji poti na radiško pokopališče. Sosedom in domačinom iz vseh radiških vasi, ki so jo spoštovali kot marljivo in miroljubno ženo, so se pridružili mnogi prijatelji in znanci iz daljnih krajev in pa več izseljencev, ki so nekoč delili z njo trpko usodo izseljeniških let. Vsi, ki so jo poznali, ji bodo ohranili časten spomin. Zveza slovenskih izseljencev pa je počastila njen spomin na ta način, da je namesto venca na njen grob darovala primeren znesek za dijaški dom Slovenske prosvetne zveze v Celovcu.

Škofiče

V nedeljo, dne 8. aprila t. l., se je poročil naš tovariš, pevec in občinski odbornik Noltej Miškulnik. Svatba, pri kateri so marljivo prepevali naši pevci vse slovenske pesmi, je bila v gostilni pri Bürgerju. Dragi Noltej, Tebi in Tvoji družini želimo veliko sreče in zadovoljstva ter Ti kličemo: ostani stebel tam na obali Vrbskega jezera!

Področica

Ob koncu minulega tedna so orožniki v Področici aretirali Nežo Wester, ki je bila osumljena, da je zakrivila zločin detomora. Wester je bila kot gospodinja pomočnica zaposlena v Švici, kjer je tudi zanosila. Tik pred porodom je šla na Predarlsko in v Feldkirchu najela stanovanje, kjer je ponoči porodila. Kmalu nato pa so ljudje, ki so obiskali pokopališče, našli na nekem grobu površno zagrnjeno truplo novorojenčka. Pri obdukciji so ugotovili, da je prišel otrok živ na svet ter da je moral biti kmalu po porodu zadavljen.

Sum je padel na služkinjo Nežo Wester, ki je iz Feldkircha izginila. Razpisali so tiralco ter so jo minule dni prišli v Področico, kjer je doma. V začetku je zaničkala, da je otroka namerno umorila. Pri obdukciji pa so dognali, da je bil otrok zadavljen z nočno srajco.

Dir. Valentin Just — 60-letnik

Dne 9. aprila 1956 je praznoval Valentin Just, ravnatelj bolniške blaginje za delavce in nameščence, svoj 60. rojstni dan. Pod borovimi gozdovi Grlovca se je rodil kot sin revnih staršev. Kot mlad fant se je že pridružil delavskemu gibanju. Več kot polovico svojega življenja je posvetil temu gibanju kot uradnik socialne ustanove.

Črni in nacistični fašizem mu nista prizanesla in tako je dočkal konec tisočletnega rajha v koncentracijskem taborišču Dachau.

Vse svoje življenje je bil v narodnem pogledu zelo pravičen. Zaradi tega se tudi koroški Slovenci pridružujemo številnim, ki so mu čestitali in kličemo: Na mnoga leta!

dogajanji v občini. Poleg tega, da je bil še odbornik šolskega sveta in kmečki vodja za okraj, je tudi požrvovalno deloval v raznih slovenskih organizacijah.

Pri vsem tem delu ga je pokojna žena krepko podpirala v popolnem razumevanju, da gre za splošne in narodne koristi. V takem vzdušju so rasli in se razvijali tudi otroci.

Pokojna mati je bila izredno delavna in marljiva gospodinja na obsežnem posestvu. Njen delovni čas tako rekoč ni poznal meja. Po vojni so na obeh kmetijah obnovili tudi poslopja. V ostalem pa je bila pokojna mati dobra vsem ljudem, ki so se kadar koli oglasili v Kavhovi hiši.

Nacistično nasilje je tudi Kavhovo mater z osalimi družinskimi člani pregnalo iz domovine v tuji svet. V taborišču Hesselberg je morala pretrpeti vse bridkosti pregnancev. Izseljeniški sotrpini se je vedno radi in z ljubeznijo spominjajo.

Žalostni Kavhovi družini izrekamo naše iskreno sožalje, pokojno mater pa bomo ohranili v lepem spominu.

Razne vesti iz Koroške

Meseca marca so varnostni organi tehniškega žandarmerijskega oddelka v Krivi Vrbi izrekli proti šoferjem motornih vozil 78 posvaril, naložili 219 kazni v lastnem območju ter napravili 115 ovadb. Proti drugim kršiteljem prometnega reda so izrekli 21 posvaril, naložili 44 kazni ter napravili 4 ovadbe.

Lep primer poštenja je pokazal minuli teden brezposelni pomožni delavec Peter Puck, ko je pred trgovino Brunner našel na tleh hranilno knjižico. Ko jo je pobral, je ugotovil, da je bila v njej večja vsota denarja v bankovcih. Brez oklevanja je poštenu najditelja zanesel knjižico z denarjem na urad za najdene stvari, kjer je lastnik svoje izgubljene stvari spet lahko dobil.

V nedeljo popoldne je na progi Področica—Beljak v bližini Bekštanja iztiril vagon tovornega vlaka. Vlak je vozil v smeri proti Beljaku. Iztirjeni vagon je vlak še nekaj časa vlekel za seboj ter zaradi tega močno poškodoval progo. Izmed oseb ni bila nobena poškodovana, pač pa so morali za osebni transport uvesti prestopni promet, dokler proge niso spet popravili.

V nedeljo proti jutru je prišel kmečki sin Diethelm Oblasser iz Svene vasi pri Zakamnu v občini Varnj s tovornim avtom s ceste ter treščil v drevo v tamkajšnjem drevoredu. Navaja, da se je nezgoda primerila zaradi tega, ker mu je vzel vid žaromet nasproti vozečega se avtomobila. Oblasser je odnesel lažje poškodbe, vozilo pa je precej močno poškodovano. Vozniku so začasno vzeli dovoljenje za vožnjo, ker je bil v alkoholiziranem stanju.

KOLEDAR

Petek, 13. april: Heimen.
Sobota, 14. april: Justin
Nedelja, 15. april: Helena
Ponedeljek, 16. april: Benedikt
Torek, 17. april: Rudolf
Sreda, 18. april: Apolonija
Četrtek, 19. april: Leon

Po naši zemlji

bila doma iz škofiške občine. Obe materi sta vzorno izpolnjevali dolžnosti, ki jih zahteva življenje. Na si spočijeta v miru, preostalem svojcem pa naše iskreno sožalje!

Ko so nedavno ob cerkvi v Št. Kandolfu kopali jarek za vodovodno napeljavo, so našli na zanimivo najdbo. Odstranjevali so ostanke zelo starega zidovja, pri tem pa so našli človeško okostje. Pri nadaljevanju kopanja so na griču našli raztresenih še pet okostij. Domnevajo, da izvirajo te najdbe od nekdanjega obleganja cerkve, ki je bila v prejšnjih časih zelo močno utrjena. Cerkev je zelo stara ter jo lastine omenjajo že leta 1142, po mnenju strokovnjakov pa je bila na tem mestu že močna naselbina v antični dobi. (Anično: staroveško, grško in latinsko, starinsko). Končne rezultate o teh najdbah bo ugotovila šele strokovna preiskava.

krutega nasilja in trpljenja, ki so ga prizadejali brezsrčni hitlerjevski lacpi mnogim našim zavednim in poštenim družinam. Metaverjevo mater in njeno družino so zahrbtno spravili v nesrečo. V partizane preoblečeni gestapovci so zlorabili njeno dobrosrčnost in gostoljubnost ter jo z močnem vred v hudi zimi pred koncem vojne odvlekli v hitlerjevske ječe. Neustrašeno pokojno mater bomo ohranili v lepem spominu.

Minuli ponedeljek smo spet stali ob odprtem grobu. Poslovili smo se od 78-letne Šubernikove mame Ane Wieser iz Zgoranj Rut. Tudi ta skrbna, delavna in zavedna žena je bila tretjemu rajhu na poti. Odločujoči domači mogotci takratne dobe so jo zapisali na seznam, po katerem so SS-ovci v jutranjih urah 14. aprila 1942 navalili na naše vasi in trgali cele družine, odrasle moške in žene, neboljše dojenčke in ob vsakdanjem trdem de-

Deček LALL in lonec z maslom

Lall je bil reven deček. Ko je nekoč blodil lačen po mestu, ga je nekoč prijel za rame. Pogledal je in videl za seboj vojaka, ki je držal v rokah lonec z maslom.

»Poslušaj me, deček,« mu je rekel vojak, »če mi odneseš ta lonček z maslom na dom, si lahko prislužiš 30 šilingov.«

Lall je bil presrečen, »akoj je vzel vojaku lonec iz rok in odšel v smer v katero mu je ta pokazal. Kot v sanjah je poslušal, kako mu je vojak oznanil ime ulice, kamor mora odnesti posodo. Mali deček je korakal in korakal in si pričel delati načrte, kaj vse si bo kupil za denar.

»Kakšna velika sreča me je doletela,« je premišljeval sam pri sebi, »vojak mi je dejal, da mi bo dal kar 30 šilingov, kako imenitno je to! Kaj si bom le kupil za ta denar? Že vem, za 'a denar bom šel na trg in si kupil kuro, da, veliko, lepo kuro!

Odnesel jo bom domov in jo posadil v kotiček na mehko, dobro jo bom oskrboval, znesla mi bo jajčeca in iz njih se bodo zvalili drobni piščančki.

Ali že veste, da...

...imajo v severnih predelih Kanade otroci šolo v vagonu, ki ga prevzaja lokomotiva iz kraja v kraj? Pouk traja 5 dni, nakar učitelj odide v drug kraj in se vrne šele čez pet tednov. Pravijo, da nekateri otroci pridejo iz trideset kilometrov oddaljenih krajev, samo, da bi se kaj naučili.

...je vrabec prebivalec Amerike šele sto let? Prinesli so ga tja Evropejci. Sivi vrabec se je v novem kraju odlično znašel in dela ogromno škodo.

...merijo polarne sove čez krila dva metra?

...uporabljajo škarje šele dobro stoletje?

...da je virtuoz pevec ali instrumentalist, ki je znatno izpopolnil tehnično stran svoje umetnosti. Delovanje virtuozov je cvetelo zlasti v 19. stoletju. Znameniti virtuozji so: Paganini, Joachim, Sarasate, Liszt, Casals, Mainardi i. dr.

...da je gidran orientalska pasma konj, ki je nastala s križanjem arabskega žrebca Gidran in angloarabskih kobil. Uporabljajo ga za jahanje in srednjetežko delo. Rede ga predvsem v Vojvodini, pa tudi drugod srečamo te konje, vendar so bolj redki.

...ima najbolj široko vulkansko žrelo na svetu vulkan Haleakala na Havajskih otokih? Žrelo tega vulkana meri v premeru 37 km.

Ko bodo piščančki dorasli, jih odnesem na trg, vel ko denarja bom dobil zanje in kupil si bom ovco. Da, in z ovco bom naredil prav tako. Posadil jo bom na mehko v kuhinjo. Ona bo imela mladiče, celo čredo. Ovce bom prodal in si kupil kravo.

Kaj bo rekla mati, ko bom pripeljal kravo! Kako bo vesela! Imeli bomo mleko doma, hodil ga bom prodajat na trg, seveda ga bom nekaj pustil doma za mamo. Končno bo tudi krava imela mlade, galetička ali telico. Prodal bom tudi telčka in kravo, jej, kaj bom imel potem denarja!

Za ta denar bom kupil potem konja. Da, lepega belega konjička bom kupil in prijahal bom z njim domov. Kaj poreče mati?

Kaj pa poreko dekleta, če bom jahal na lepem belem konjičku skozi mesto? Šepetale si bodo: glejte no, na belem konjičku jaha Lall. Ogledoval si bom dekleta in najlepšo izbral za ženo. Pa boga a bo morala biti. Vsekakor. Vse lonce bo morala imeti polne zlata. O, in ko se bova poročila, bova imela otročičke, štiri, pet, kar šest jih bova imela!

Otročički me bodo klicali: »Očka, zlati očka!« Jaz jih bom pa gladi po glavicah,

se jim smehljal in se z njimi igral. Aj, kako bo to lepo!

Deček Lall je bil tako zatopljen v svoje sanje, da je čisto pozabil, da ima na glavi lonec z maslom, iztegnil je roke, da bi pogladil še enega in drugega svojih bodočih otrok — ah, in tedaj je padel lonec z maslom na tla in se razdrobil na tisoč kosov in maslo, ki je bilo tekoče zaradi velike vročine, se je razlilo po cesti.

Tedaj je tudi vojak, ki je hodil za dečkom, iztegnil roko, pa ne da bi ga pobožal, kot je Lall hotel božati svoje otročičke, ne, pobožal ga je tako močno, da je udarilo, kot bi bil udaril zvon.

Naš mali Lall je zakričal in zbežal.

Dober računar

V prvem razredu računajo. Lička žarijo, čela so nabrana v gube; ni tako enostavno izračunati: koliko je tri in tri, pet manj tri, dve in štiri in koliko je osem in dve in podobno. Posebno uporabne naloge niso vedno lahke.

Mali učenjaki mislijo in računajo. Vsek izmed njih dobi kakšno računsko nalogo. Nekateri odgovarjajo hitro in pravilno, drugim pa ne gre, pa če še tako grbančijo čela in napenjaajo možgane.

Mihcu srček burno utriplje.

Vsak čas bo prišla vrsta nanj.

Ali bo znal?

Mihec bi nadvse rad prav odgovoril.

Tedaj ga pokliče učiteljica: »Mihec, do-

Pomlad

Drobna ptica vrh grmička:
Je pomlad!
In vodica sred gozdička:
Je pomlad!
Beli cvet v zeleni trati:
Je pomlad!
Z neba sončni žarki zlati:
Je pomlad!
Drobna ptička vrh grmička
in vodica sred gozdička,
beli cvet v zeleni trati
z neba sončni žarki zlati
reli srce moje,
mo mi zapoje:
mlad!

Danilo Gorinšek

Kača in kmet

Na dvorišču nekega kmeta se je v votlini skrivala kača. Njegov deček je po ne previdnosti stopil nanjo in kača ga je pila, tako da je umrl. Starši so hudo žalovali. Oče je ves potrj pograbil sekuro in hotel kačo, če bi prišla ven, ubiti. Ko je malce pomolila glavo ven iz luknje, je kmet hitro zamahnil s sekuro proti nji.

Jelen in jelenček

Nekoč je jelenček rekel jelenu:

»Očka, večji in hitrejši si od psa in velikansko rogovje imaš. Lahko se braniš. Čemu se vendar psov tako bojiš?«

Jelen se nasmeje in odgovori:

»Saj imaš prav, sinko, toda, kaj hočem: kadar začujem psa, se tako urno zadrevim v beg, da nato še pomisliti ne utegnem.«

L. N. Tolstoj

Toda ni je zadel, udaril je samo po luknji. Ko je kača izginila, je kmet mislil, da se ne bo več spominjala prizadete krvice, in je vzel kruha in soli ter položil pred votlino, da bi ji tako nudil spravo. Kača pa je malce zasikala in rekla: »Odslej ne bo več med nama zaupanja ali prijateljstva, dokler bom jaz videla sled tvojega udarca na skali, ti pa gomilo svojega otroka.«

Basen pravi, da nihče ne pozabi na sovraštvo ali na maščevanje, dokler vidi spomenik tega, kar ga je užalilo.

(Po Ezopu)

UGANKA

Ko sem v peči, vsak me rad ima
v strehi — vse pred mano trepetja

(užgO)

12

Črt po begu iz vzgojnega zavoda ni imel več sika s cerkvijo. Vzgoja v zavodu in vera sta mu zbledeli naglo in neopazno, kakor pesek med prsti. Na očetu vsem domu pa so se zbirali zanimivi gostje: zlas i sta mu ostala v spominu dva strica, ki sta bila ob oktobrski revoluciji v Rusiji. Ko so ju žandarji izpustili, so jima ukazali: »Nikjer ni besedice o tem, kar sta tam videla!« — Črtov starejši brat je postal skojevcevec. Tudi v Črtu je bilo nekaj nejasnega o ureditvi, kakršne ni bilo pri sestri Jožefi in pri mojstru Klemenu. No, in v kampu se je spet srečal s tistim cerkvenim svetom, ki je zanj že v otroških letih odmril.

Komaj so se opoldne vrnili iz vrst: pred kotli, pospravili gavete in poglobili, so že prišle patrulje: »Via! Forza! Appello!« Da pride nuncij takoj zdaj. Triinridese- ta je bila, kot bi dregnili med sršene.

»Zaradi mene naj pride sam papež!« je goled Skledar, ki še ni pojedel.

»Mislite, da bo res prišel? Kje pa! Mar smo mu mi!« je ponavljal Hribček.

»O ti hudičev denuncian!« je robantil Rogač. Nuncija so namreč nasploh prekrstili v de-nuncij-anta.

Dnevnik je skušal biti preudaren: »Kolono bi lahko vedel, da nuncij v opoldanski vročini počiva.«

»Škoda bi bila, če bi res prišel,« si je mislil Črt, videč vsepovsod ras očo nevoljo.

Divje kletvice in mastni dovtipi so deževali vsevprek. Patrulje pa so bile odločne in nestrpnje.

Počasi so skapali s pogradov. Črt je pospravil vrvce. Žal mu je bilo, da do večera ne bo mogel dati Gatu obljubljenih dvajset metrov vrvi.

V velikem osamljenem prostoru sredi kampa so se postavili v vrste vsi sektorji in vse barake. Od žice do žice, od stranišča na skrajni levi do nizkih kuharskih barak in skladišč na desni, je bilo vse preplavljeno z ljudmi. Triinrideseta je bila na desni blizu skladišč. Tudi kuharji in številni kuhinjski mački so prilezli iz svojih lukenj, se postavili v vrsto pred kuhinjo in si zastirali oči pred pekočim soncem. Bili so debeli kakor sodčki in mastni, da so se kar svetili. Oči sestrancev so se zapile vanje. Še nikdar niso bili tako zbrani, številni, sveteči se in okrogli.

»Ta golazen vse požre, zato pa za nas nič ne ostane,« je zajedljivo rekel Hribček in pobliskoval z očmi proti kuharjem.

»Si jim nevoščljiv,« mu pomežikne Komar.

»Kaj bom nevoščljiv! Saj je res... ne, Gato?«

Gato je odsotno zamomljal. S svojimi mislimi je bil pri teleskopu. »Koliko nam je ta nuncij že škodil. Ves red v kampu je postavljen na glavo. Apeli, čiščenja, spet apeli! S kopanjem smo skoraj prenehali. Ni mogoče vztrajati v rovu, ker nikdar ne veš, kdaj nas bodo spet preštevili! Včeraj so nas trikrat zbobnali skup, danes že drugič, predvčerajšnjim trikrat. In nikdar nič. Nazadnje pa hudiča sploh ne bo!«

Pri vhodu v kampo je bil zbran štab: Machi, Molinaro, Canalupo, Paa, marešalo Milochi, kapo kampa in alpinci — kurirji. Kurirji na kolesih so stalno krožili med štabom in komandantovo barako. Vse je kazalo, da zdaj gre zares in da bo nuncij vsak hip tu.

Tisoči čakajočih so bili spočetka mirni. Alpinci so se tako gnali, da jim je to vplivalo nado, da bo kmalu vsega konec. To lažili so se: morda so bili prejšnji apeli samo generalka, zdaj pa se začneja predstava.

Sonce je brez usmiljenja žgalo. Take vročine še ni bilo. Minute so bile dolge in moreče. Zgoditi pa se ni hotelo nič. Živahnost in pričakovanje prvih minut sta plahnela. Črt je bil vedno bolj medel. O ko bi se bil opoldne najedel, s kakšno

lahkoto bi stal! Oziral se je po senci, a povsod je peklo žgoče sonce! Rad bi mu pobegnil, toda moral je stati v vrsti, na prostoru, ki mu je bil določen.

Minilo je pol ure.

Ura.

Ura in pol.

Dve uri. Sonce je bilo kakor prilepljeno vrh neba. Še bolj je žgalo. Nuncija pa od nikoder.

Stati, čakati, samo čakati, vse drugo je bilo prepovedano.

Občutek, da jih mučijo nalašč in po neumnosti, je bil zmerom močnejši. Črtova misel se je spet vračala h konopni preprogi iz zavodne cerkve. Skledar je preklinjal in govoril, da nuncija sploh ne bo: »Kaj pa je njemu za nas!« Hribček je stal v koloni ves moker in reven. Najraje bi bil kričal od togo-e, a si ni upal. Mnoge je morila žeja. Toda — spredaj, zadaj, na levi, na desni, povsod so jih obkoljevali alpinci.

Črt je čutil vse večjo slabost v nogah. Zameglilo se mu je pred očmi. Sesti, samo za hip ses! Sedel je in se spet urno pobral. Kogar so opazili, da je sedel, so ga s konicami bajonetov spravili na noge. Samo nekatere, ki so omedleli, so odnesli v barake.

Tretja ura. Četrta ura. V množici je vzvalovalo nekaj, kar spominja na veliko reko, ki teče samo še nekaj prstov pod mostovi. V koloni ob triinrideseti je za-

Opustimo slabe navade

Pri delu v službi in doma se kaj lahko navsezmemo slabih navad, le težko pa se jih spet odvadimo. Zato v teh nekaj vrsticah dva, tri drobne nasvete, česa se je treba varovati.

Grde navade kvarijo podobo našega

Kuharski recept

Pomladna pečenka

Telečje meso v stegnu ali plečih, sol, pest mladih kopriv, zelen, peteršilj, drobna čebula, gobe, poper, 10 dkg slanine, paprika, 1/10 litra olja, limonin sok, 6 dkg surovega masla, po možnosti nekaj kisle smetane.

Stegno ali pleče očistimo kožic in ga nato potolčemo s kladivom, da dobimo pravokotno plast mesa, ki jo osolimo, namažemo z nadevom, popopravimo, zvijemo in povežemo. Zvitkec pretaknemo s slanino, ki smo jo prej potresli s papriko, nato ga denemo na pekač in ga polijemo z oljem. Tako naj stoji čez noč. Drugi dan ga poskrupimo z limoninim sokom, polijemo z vročo masčobo in ga nato pečemo.

Nadev: sesekljamo koprive, zelen, peteršilj, čebulo, drobnjak in gobe.

Preveč soli škoduje

V primerni količini so rudninske snovi telesu neobhodno potrebne. Dovajamo jih s hrano. V zelenjavi, sadju ipd. je mnogo teh snovi. Sol je telesu prav tako potrebna, le da jo prevečkrat uporabljamo v prevelikih količinah. Nekateri ljudje si jedi tako solijo, da dovajajo telesu do dvajsetkrat toliko soli kot je potrebno.

Jasno je, da take količine soli zdravju škodujejo. Predvsem trpe ledvice, ki morajo odvisno sol odvajati iz telesa. Sol namreč povzroča žejo, ker zadržuje tekočino v telesu. Ob določenih prilikah povzroča to nevarno vodenico. Ob stalni preobremenosti ledvice obolijo, zaradi tega pa otežijo delovanje srca. Preveč soli v telesu povzroča oslabele živce. Pa tudi sklepni revmatizem je posledica previsoke količine soli v telesu. Iz tega nujno sledi, da je treba jedi le zmerno soliti.

Bolezni srca, ledvic, živcev, poapnenje žil, zvišan krvni pritisk zdravimo z neslano hrano. Da bi pa bila ta vendar okusna, ji dodajamo prepražene čebule, kumino, česen, limonin sok, paradižnik, majaron, sladko papriko, peteršilj in drobnjak.

Gospodinje kuharice morajo skrbeti, da je hrana le zmerno slana. Imeti morajo v svoji shrambi vso zelenjavo in začimbe, s katerimi izboljšajo okus in vrednost hrane.

vršalo. Črt je skočil k veliki gruči: na sredi je na hrbtu ležal alpinec, na prsih pa mu je klečal interniranec Joco. Joco ga je pritiskal k tlom, kot da bi ga hotel pribiti nanje. Vojak se ni ganil, samo težko je hropel. Dolgi surovi plantavi Joco je bil besen in preplašen. Nenadoma ga je nekdo iz gruče potegnil z vojaka in ga sunil v množico, ki ga je skrila v sebi. Vojak je izginil kar sam, ne da bi upal pogledati komu v oči.

»Kaj je bilo?« je spraševal Črt.

»Nič. S kopitom je pretepal tiste, ki so posedli.«

Razhajali so se. Nihče ni hotel govoriti. Črta pa je zaskrbelo v pesih. Spomnil se je, kako je nekoč tresčil mojstra Klemena pod mašino, ker ga je bil udaril. V vojski je kaplarju razbil nos, ker ga je vsekali za vrat. Dve leti je Črt treniral bokse. Prvič so ga strašno namahali. Trener mu je rekel: »Kdor krst prestane, ta bo dober!« Premagal je šibkost in nadomestil majhnost postave. Naučil se je vračati udarce.

Peta ura. Šesta ura. Grozče mrmranje je najavljalo nevihto. Nekaj neznankega se je tu napenjal do skrajnosti. Tisoči so bili vedno bolj sključeni, onemogli in opotekajoči se. V navideznem redu kolon je bil nered, ki se lahko takoj spremeni v naskok. Naj se zgodi kar koli. Bilo jim je vseeno, samo da bi bil konec teh muk. Ravnodušnost, ki ji ni

obraza. Opustite navado, da si podpirate glavo, medtem ko pišete ali berete. Pogledajte se enkrat v ogledalo, kadar si tako podpirate glavo! Videli boste, kako se vam je koža nabrala, kako se rišejo gube, ki ne izginejo še lep čas potem, ko ste odmaknili roko.

Kadar se jezite, ne stiskajte obrvi in ne nabirajte čela, kajti gubi bodo kmalu postali grda navada. Ta pa se ponavlja, no in kmalu vam bo ta navada začrtala na čelu neizbrisne gube.

Preden zaspate, razmislite o položaju telesa. Ležite čimbolj zravnani, sicer bo čez čas trpela linija.

Gotovo naporno delate in ste utrujeni, toda kadar sedete, se ne sključite, ker ste zaradi tega videti starejši. Pri sedenju se držite čimbolj ravno. Kadar pišete na pisalni stroj, ne povešajte ramen in ne tiščite pleč naprej, saj zadostuje, če nagnete naprej glavo. Če ste kratkovidni, si boste morali pomagati z naočniki.

Morda pri delu večinoma stojite. Pri zadevajte si, da boste spreminjali položaj telesa, prenašajte težo telesa z ene noge na drugo, vsaj za trenutek sedite, če imate le drobno časa. Kadar koli se vam doma ponudi priložnost, ležite za nekaj minut, pri tem pa si iztegnjene noge podložite z blazino, da si bodo odpočle od naporne tekanja sem in tja. Kri, ki je med delom v nogah nekako zastala, bo zopet začela živahneje krožiti po žilah.

Kožne bolezni sicer niso življenjsko nevarne, mnoge izmed njih pa so dolgotrajne in mučijo bolnike s silnim srbenjem, z vnetji in močnim. Človek bi mislil, da je kožno bolezen lahko ugotoviti, saj tiči na površini telesa in si jo lahko z očesom ogledamo in tudi otipamo. Vendar terja ravno diagnozo kožnih obolenj veliko znanje, ker so si simptomi različnih obolenj naše kože silno podobni.

Značilno je tudi, da kožna obolenja stalno naraščajo, kar si razlagamo tako, da imamo v sodobnem življenju vse preveč opravka s sintetičnimi produkti, čistili, kozmetiko in zdravili, katerih kemični sestavni deli pogosto sprožijo to ali ono kožno bolezen. Kako zdravimo takšna vnetja? Novi način zdravljenja sta uvedla hormona ACTH in cortison, ki so ju prvi pričeli uporabljati v Ameriki. Prav cortison v injekcijah je silno uspešno učinkoval pri nadležnih in trdovratnih ekcemih, toda imel je tudi škodljive posledice na nekatere notranje organe, zato so ameriški dermatologi po prvih poizkusih s temi injekcijami prenehali. V mazilu pa ni učinkoval.

Znanstveniki vendar niso mirovali. Kemiki

več mar nevarnosti, se je zlila z besom. Naraščajoče valovanje jim je stopnjevalo občutek moči na tem zbitem prostoru. Ljubo se je nagnil k Črtu:

»A jih vidiš? Še malo, pa bomo lahko zavpili: 'Deke na žice!'«

Sonce se je nagnilo k furlanskim poljem. Sem od barak so počasi rasle blagodejne sence. »Zdaj nas bodo nagnali v barake, boste videli,« je prerokoval Polo.

Tedaj je po cesti med murvami švignila črna limuzina: nuncij.

Črt je planil na čelo čete. Od tam je bil lep pogled na štab. Nuncij je prišel v spremstvu kolonela. Bil je velikanske postave, debel in višnjevordeč v obraz. Kolonelo je bil komar proti njemu. Nosil je črno obleko s širokim rdečim pasom in okrog vratu mu je visela debela zlata verižica z zlatim križcem. »To je znamenje zmage nad človeškimi strastmi,« ga je nekoč učila sestra Jožefa. Nuncij si je snel klobuk z dvema šopoma cofov. Na glavi mu je ostala majhna rdeča čepica.

Molinaro se je zakadil v Črta in ga nagnal v vrsto. Tam ni videl ničesar.

Od ust do ust je šlo:

»Nuncij je rekel, da nam prinaša pozdrave od papeža!«

»Naj imamo upanje, da bomo kmalu doma!«

»Papež da ima Slovence posebno rad!«

»Če nas ima rad, naj nam dá jesti.«

Kdaj lahko jemo?

Znanost pravi tako: ne jej, dokler se želodec ni izpraznil. Kdor je na poln želodec, bo prej ali slej želodec prenapolnil, s tem povzročil razširitev želodca in druge podobne želodčne bolezni. Prav iz teh razlogov potrebujemo tudi v hrani red. Mnogi ljudje prav s tem mnogo grešijo, ker vsak trenutek nekaj pojedó. Želodčni sok se izlije v hrano tudi takrat, ko gre za manjši zalogaj. Prav zaradi tega moramo paziti, da želodec ne ostane brez soka, kadar pride na vrsto veliki obrok.

Prvi naš obrok je zajtrk. Ta mora biti obilen, ker se je želodec ponoči popolnoma izpraznil. Naša navada, da vzamemo zjutraj z belo kavo le kak kosček kruha,

ni najboljša, ker je tega premalo do kosila. Morali bi s kruhom vzeti še sir, marmelado, jajca in tudi kakšne mesne izdelke. Če je seveda zajtrk sestavljen samo iz kave in kruha, potem je navada, da se pripravi zelo obilno kosilo, ki nam more edino le škoditi, ker prenapolni želodec. Večerjati bi morali vsaj dve uri prej, preden gremo v posteljo. Po kosilu bi si morali zaradi zdravja privoščiti vsaj pol ure mirovanja.

Dnevni obroki hrane bi si morali slediti vsak dan po določenem redu. Koliko je to važno, lahko ugotovimo pri otrocih, ki jih hranimo ob točno določenem času. Oni so zaradi tega bolj zdravi in ne poznajo različnih bolečin v želodcu.

Pripetila se je nesreča...

Od časa do časa se vsaki še tako dobri gospodinji pripeti pri kuhanju majhna nesreča. Morda je kdo v najbolj kričnem trenutku pozvonil pri vratih in ste se prepozno vrnile v kuhinjo; ali pa ste se za trenutek preveč zamislile in juho preveč solile? Navedla bom nekaj načinov, kako si lahko same hitro in uspešno pomagamo pri takih majhnih nezgodah.

Če se vam je pečenka zažgala, porožila zažgana mesta in vtaknite cel kos pečenke v vrelo vodo, kjer jo pustite kuhat približno četrto ure. Nato jo položite zopet v vročo mast, zalijte z nekoliko vode in jo dlje dušite do mehkega.

Če se nam jedila prismodijo, ne smemo dodajati vode in jih mešati. Preostalo

užitno jed stresemo v drugo posodo, v katero smo poprej dale nekoliko masti in vode.

Če bi radi skuhalo počena jajca, dodajte vodi noževno konico soli ali pa zavijte jajca vsako posebej v svileni papir, prevezite in jih tako kuhajte.

Kje matiramo šipe

Šipe matiramo povsod tam, kjer nam vlaga ali sonce uniči preveč zaves. To je koristno zlasti na kuhinjskih oknih, kjer hočemo zastreti nepoklican pogled v stanovanjski prostor. Vzorci ali črte in liki na okenskem steklu so mnogo lepši kot zaprašene in potrgane zaves.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Novo upanje za ekcematike

so pridali cortisonu atom hidrogena in ustvarili hydrocortison. To zdravilo uporabljamo kot mazilo in je za ostali organizem popolnoma neškodljivo. Njegova udarna uspešnost pri zdravljenju ekcema pa je izredna.

S hydrocortisonom so med prvimi zdravili nekega mladeniča, ki mu niso pomagali niti rentgensko obsevanje, niti diete in različni antibiotiki. Imel je hud ekcem na telesu in obrazu. Levo polovico telesa in obraza so mu namazali z nekim navadnim mazilom, desno stran pa s hydrocortisonom. Po nekaj dneh je bila desna stran popolnoma zaceljena in ni bilo sledu o nikakem vnetju. Po dveh letih je mladenič — zdaj se je dalje zdravil pod nadzorstvom domačega zdravnika — popolnoma ozdravel.

Dva ameriška zdravnika poročata o 252 primerih raznih kožnih vnetij, večinoma ekcemov, ki jih ni bilo mogoče ozdraviti z nobenim dotedanjim načinom zdravljenja. Šele hydrocortison je pomagal. Že po 24 do 48 urah je srbenje odnehalo, po dobrem tednu pa se je pokazalo 75 % do 90 % izboljšanje.

Hydrocortison ne diši in ni boleč; mazilo je komaj opazno. Ker že po nekaj dneh srbenje in močenje mineta, ne obstoji nevarnosti,

da bi se bolnik ponovno razpraskal. Seveda pa je treba novo mazilo uporabljati točno po zdravnikovem navodilu in pod njegovim nadzorstvom.

Mazilo hydrocortison omili ali čisto odpravi nadležne izpuščaje pri dojenčkih, če niso infekcijskega izvora. Mati lahko neguje svojega otroka — po zdravnikovem navodilu — sama doma.

Vendar je treba poudariti, da tudi navidez preprostega zdravljenja s hydrocortisonom ne smemo pričeti na lastno pest, ker sleherno vnetje ne izvira samo od ekcema in vsaka kožna bolezen tudi ni ekcem. Včasih je trdovratna srbečica tudi simptom za kakšno notranjo bolezen: za sladkorno bolezen, za obolenje jeter ipd.

Hydrocortison lahko uporabljamo samo tedaj, če zdravnik ugotovi, da je primeren za zdravljenje naše bolezni, kar zvečina drži za različne poklicne ekceme in za alergične kožne izpuščaje. Če pa po tednu dni zdravljenja ne dosežemo nobenega uspeha, potem je to dokaz, da bolezen ne reagira na hydrocortison in je potrebno drugačno zdravljenje. Kakšno naj bi bilo to zdravljenje, naj odloči zopet zdravnik dermatolog.

»Nuncij želi, da bi mu zapeli nabožno pesem.«

Pesem je počasi zajela barako za barako. Bila je tiha, bolj brundanje ko petje. Nato močnejša. Končno je zadonela iz vseh grl:

»Hej, Slovani, kje so naše meje?

Hej, Slovani, kje je naša kri?

Tam za morjem, tam so naše meje!

Tam za morjem, tam je naša kri!«

Zbor okosnjakov je ves oživel. Upognjeni so se zravnali, raztogoteni so se sprostili in obupanini so zasijale oči.

Pesem se je razlegala tja do nasadov murv in do brajd. Mnogokrat so jo že peli, toda še nikoli ni bila tako lepa kakor ta hip. Mavrica na črnini njihovega življenja.

Črt se je pognal v zrak: nuncij je stal v svoji limuzini. Pojoči kampo je bil pod njim. Z orokavičenimi rokami je delal velike križe: blagoslavljal je zbor okostnjakov.

Limuzina je spet švignila med zelenimi murvami in izginila.

Ta večer se Črt ni več lotil svojih vrvc in kit. Kampo je namreč piroval. Črta so pozdravljale mnoge iskreče se oči stanovalcev dolnjega doma. Dasi si zaradi teleskopa ni upal s pravo barvo na dan, so ga vendarle mnogi »ovohali«. Ko pa je bil najboljše volje, je odšel med pogače »gornjega doma«. Bratuž je resnobno molčal. Najbrž je ta popoldan sklenil na-

pisati novo prošnjo za izpust. Komar je bil miren, skoraj skromen; z vso resnostjo se je menil z ljudmi, ki jim je še večer prevzetno ukazoval. Kocmur se je vrgel na pograd in zaklel: »Hudič vzemi vse skup!« Sicer pa se nihče ni več zme-nil zanje. Lupina je počila: hierarhija zvez z okupatorjem in položajev v civilu je šla po gobe. »Dolnji dom« je zmagal. Črt je legel h Gatu. Prišel je še Stefan.

»Boljši so, kot smo mislili!« je rekel Stefan.

»Če bi jim danes zavpil: 'Na žice!' Ha! Še do orožja bi prišli!« se je vrnil Črt na svoj staro misel.

»Kaj ti bo orožje, saj bo rov uspel!« šepne Gato.

Še istega večera je umrl Skledarjev hlapec. Ležal je v ambulanti. Skledar, ki ga niso pustili k njemu, je ves večer godel: »Le kje je fantova ura... Močna, dobra, kmečka ura... Da je ne bi tam kdo ukradel...«

Na pogrebu je taboriščni zbor zapel žalostinko:

»Lipa zelenela je

tam v dišečem gaju...

S cvetjem me posipala,

sem mislil, da sem v raju...«

Možje in starci, ki so šli za krsto, so se držali odločno in mrko, s silo premagujoč bolečino.

(Se nadaljuje)

Več namiznih hrušk!

Kakor izgleda, je sadjevec od hrušk odigral svojo vlogo. To nikakor ni pojav mode, temveč je vzrok v spoznanju, da je jabolčnik bolj zdrava p'jaca in da bolj gasi žejo kot hruševce. Ljubitelji sadjevca so spoznali, da jim hruševce že pri manjšem zauživanju udari v noge. Na občutljivejši ljudi vpliva hruševce tudi preveč odvajalno.

Gospodarska vrednost hrušk-moštnic pada, zato pa vidno pridobivajo na vrednosti namizne hruške. Če po mestu in priznanih ne hodimo z zaprtimi očmi, potem smo po izložbah gotovo videli namizne hruške s ceno od 8 do 10 šil. Pri takšnih cenah se naprednemu sadjarju poraja misel, da bi se izplačilo pridelovati namizne hruške, tudi če bi bila cena nižja.

To misel lahko uresniči vsak sadjar, ki goji hruške-moštnice. Ni mu treba drugega, kot da precepi par pripravnih moštnic. Čez tri leta mu bo precejeno drevo že rodilo in dalo 25 do 50 kg namiznih hrušk. Naslednja leta se bo pridelek z rastjo krošnje hitro večal.

Bo že blizu 10 let od tega, ko mi je Oštin na Mačah pokazal dve bivši moštnici, precejene z Viljamovko, ki sta dali skupno 500 kg sadja, po kateri je prišla z avtom firme Pomona iz Beljaka in ga že raketar plačala po 2 šil. Podobno, samo v veliko večjem obsegu, so tudi v Švici precepili moštnice z namiznimi sortami hrušk. Prav bi bilo, če bi tudi pri nas doslej osamljenim primerom takega precejljanja sledilo več sadjarjev.

Najprej se lotimo precejljanja mladih dreves, nato šele dreves, ki rodijo. Hrajočih dreves se ne izplača precejljati in jih raje odstranimo. Drevesu, ki ga nameravamo precejiti, moramo dobro pognojiti, da bo po težki operaciji hitro in močno pognojilo. Druga skrb je izbira pripravnih sort. Za prodajo v poletju je priporočljiva Pisna juljevka (Bunte Julbirne), Zelena Magdalenka (Grüne Sommermagdalene) in Robertov muškatelec. Prvi dve sorti sta srednje debeli, muškatelec pa lepe temnordeče barve in imenitnega okusa; vendar je srd droben. Užitna zrelost teh sort pade v julij in avgust.

Kot zgodnjejesenske sorte z užitno zrelostjo v avgustu, septembru in oktobru pridejo predvsem v poštev Viljamovka, Klapovka, Zifantovka in Boskovka. Viljamovka (Williams Christbirne) ima precej debel sad, ki je zelo dobrega okusa. Ta sorta je prav primerna za vcepljanje v krono, ker na lastnem deblu zelo rada pozebe. Klapovka (Clapps Liebling), ki je prav dobrega okusa, je posebej priporočljiva zaradi zdravega rodovitnega in odpornega drevesa. Manj razširjeni sta pri nas Zifantovka (Giffar's Butterbirne), katere sad je prav dobrega okusa, in Boskovka (Bosc Flaschenbirne).

Od poznojesenskih sort se je pri nas zelo dobro obnesla Kleržo (Clairgeau). Drevo je zelo rodovito, sad zdrav in užiten v oktobru in novembru. Veje imajo napravično rast, so krepke in se ne obešajo.

Vsled tega je krošnja ozka in rabi le malo prostora. V novejšem času so pričeli zelo priporočati Alexander Lukas kot zdravo in nezahtevno drevo. Drouardovka (Präsident Drouard) je zelo slabe rasti, toda zelo rada rodi in prinaša zdrav sad izvrstnega okusa. Priporočila pa se precejljanje samo na mlajša drevesa, ker bi večje rane na cepišču starejših dreves radi slabe rasti ne obrasle, drevo pa bi pognojilo preveč vodenih pogankov. Užitna zrelost obeh teh sort pade v čas od novembra do januarja. Josefina Mehelska (Josefine von Mecheln) je zelo dobra zimska hruška, ki se drži prav do Velike noči. Sad je srednje velik, bolj okrogel, sladek, sočen in fino začimben. Zahteva toplo lego in globoko zemljo.

Izbira med sortami namiznih hrušk je razmeroma velika tako za poletni in jesenski kakor tudi za zimski čas. Cepiče teh sort je treba naročiti čim prej pri sadjarskem oddelku Kmetijske zbornice, ali pa v pisarni Slovenske kmečke zveze, Celovec, Wulfengasse 15. V kolikor imam odvisnih, tudi sam rad postrežem z njimi. Cepilna smola in rafija (Raffiabast) za precejljanje pa sta na razpolago v trgovinah vseh večjih krajev.

Cepilno smolo si lahko skuhamo tudi sami. Na rahlem ognju razpustimo 730 g smrekove smole ali kolofonije in 75 g loja. Ko je to razpuščeno, potegnemo lonec z ognja. Ko sta se smola in loj nekoliko ohladila, prilijemo ob mešanju 120 g špirta. Špirit je lahko od domače žganjake ali pa industrijski. Vinski je predrag. Cepilno smolo prelijemo v doze s pokrovom ali jih zavežemo s papirjem, da špirit manj izhlapi. Če je cepilna smola pretrda, še enkrat pogrejemo in pridamo špirta, če je tekoča, jo previdno ogrevamo na ognju, da izpuhti nekaj špirta.

Napredni sadjarji, absolutni kmetijskih šol in sadjarskih tečajev! Lotite se precejljanja hrušk-moštnic in jablan. S tem bo napravljen velik korak naprej k donosnejšemu sadjarstvu. Že v nekaj letih bo vaš trud poplačan.

Ing. Marko Polcer

Koruzo je postala spet pomembna rastlina

Lani spomladi smo na tem mestu videli kalkulacijo med proizvodnimi stroški krompirja, ječmena in koruze. Kalkulacija je pokazala, da obremenijo seme, gnojila in delo 1 kg pridelka pri

krompirju	200 q/ha	0.34 šil.
ječmenu	20 q/ha	1.39 šil.
koruzi	30 q/ha	1.09 šil.

Ta kalkulacija drži glede dela toliko, kolikor delamo z mrežno brano in ogrodnikom. Kdor oskrbuje in okopava krompir in koruzo še z motiko, tisti mora seveda računati z znano višjimi proizvodnimi stroški. Upoštevati je seveda treba, da 200 q krompirja ali 20 q ječmena na hektarju pri nas lahko povsod dosežemo, da pa podnebne prilike ne dopuščajo povsod pridelek 30 q koruze na hektarju. Imamo pa lepo število pridelov, kjer pridelajo tudi 35 in 40 q, ponekod celo 50 q koruze na hektarju. Tam je njeno pridelovanje zelo upravičeno in s tem lahko znatno znižamo stroške pitanja prašičev. Kakor smo pričeli pridelovanje koruze opuščati, ko je ta stala v trgovini samo 1.30 šil. in ko še nismo imeli mrežne brane in ogrodnika, tako spada sedaj, ko stane koruza 2 šil. in ko delamo že v veliki meri z mrežno brano in ogrodnikom, v mnogih primerih spet v kolobar kmetijskih rastlin.

Saditev gre danes s pomočjo jamičkarja na ogrodniku zelo hitro od rok. V začetku, dokler koruza še ni dosegla velikosti 5 cm, branimo njivo pred zapevlenjem z mrežno brano. Navrh ji sledi menjaje okopalniki in osipalniki na ogrodniku. Tako si lahko prihranimo celotno ročno delo. Delo s temi orodji pa lahko še znatno zmanjšamo, če smo z redno setvijo navmesnih rastlin (fura, raps etc.) in s škropljenjem proti plevelu njive razplevelili. Če poleg tega preidemo še od naše-

To je skrb države za pravični zaslužek kmetu

Na švedskem zračunajo vsako leto v naprej stroške kmetijstva. Ta računica je podlaga za določitev cen kmetijskih pridelkov. Na švedskem stojijo namreč na stališču, da morajo biti cene kmetijskih pridelkov vsako leto take, da bo kmečkemu delovnemu človeku zagamčen pravični zaslužek za delo, ki ga opravlja v korist skupnosti.

Za gospodarsko leto 1955/56 so zračunali, da bo imelo švedsko kmetijstvo 97.6 milijona dolarjev (ca. 2.5 milijarde šil.) deficita, če ne spremenijo cen kmetijskih pridelkov. Ker po se donosi v rastlinski proizvodnji navadno razlikujejo od onih, ki so podlaga v kalkulaciji, imajo na švedskem tako urejeno, da od proračuna prevzemajo del rizika na svoje rame. V letu 1955/56 znaša ta del rizika 31.9 milijona dolarjev. Preostali del, to je 65.7 milijona dolarjev (ca. 1.7 milijarde šil.) bodo pokrili z zvišanjem cen za kmetijske pridelke.

Katerim pridelkom se bodo cene zvišale, določijo vlada in kmečke organizacije. Za tekoče gospodarsko leto so se pogajanja zaključila s tem, da so zvišali ceno mleka in mlečnih izdelkov, mesa, krompirja in jajc. Vsled zvišanja cen za te pridelke se bodo izdatki švedskega prebivalstva zvišali za ca. 1 %, izdatki za prehrano pa za ca. 3 %.

Najlažja oblika odstranjevanja štorovja

Štori dreves, ki smo jih posekali na travniku ali v sadovnjaku, so zmeraj neprijetni. Za njihovo izkopenje ni več časa, izstrelitev ali izpuljenje s traktorjem pa tudi ni vedno mogoče. Enostaven je naslednji način:

V štor zavrtamo ca. 5 cm široko in 40 do 50 cm globoko luknjo, v katero deneemo ca. 4 dkg salpetra ter jo napolnimo z vodo in zabijemo. Po šestih mesecih vlijemo v luknjo 1/4 l parafinovega olja in ga zasmodimo. Štor bo počasi zgoreval do korenin. Pri velikih štorih je priporočljivo, da napravimo 2 luknji.

Plemenski sejem v Lienzu

V torek, dne 17. aprila ob 9.30 uri je v Lienzu plemenski sejem za biko, krave in telice pingavške pasme.

Jzšel je zakon o čebelarstvu

Koncem preteklega meseca je stopil v veljavo deželni zakon o čebelarstvu. Prvi del zakona govori o čebelarstvu na splošno, to je o pogojih, pod katerimi se smejo postavljati novi čebelnjaki, o pogojih za sprejemanje čebel na pašo, o prevozu čebel in o odgovornosti za čebele-roparice. Drugi del govori o preseljevanju čebel, tretji del pa o vzreji čebel. Četrti del določa kazni za prekrške proti določilom tega zakona. Prekrški se kaznujejo z denarno globo do 3.000 šil. ali pa z zapornikom do šestih tednov.

Pri novih čebelnjaki morajo biti žrela panjev oddaljena od tujih zemljišč, cest, poti, parkov, hiš, hišnih vrtov in hlevov najmanj 10 metrov. Manjše razdalje žrel panjev od tujih oz. javnih objektov so dovoljene le, če ni nevarnosti, da bi čebele te objekte ogrožale in če so žrela panjev najmanj 3 m nad zemljo ali če se najmanj 4 m od čebelnjaka postavi vsaj 2 m visoka stena iz desk odnosno uredi gost nasad rastlin. Na predlog krajevnega čebelarstkega društva ima župan pravico, da prepove postavitev novega čebelnjaka za več kot 100 panjev, če bi bili s tem ogroženi obstoječi čebelarji. Na pristanek župana je vezana tudi postavitev več kot 25 panjev v tuji čebelnjak. Za tuje čebele je odgovoren čebelar, ki je lastnik čebelnjaka. V primeru, da napadejo čebelnjak čebele-roparice iz tujega čebelnjaka, je lastnik napadenih panjev dolžan, da ugotovi in odpravi vzrok ropanja; prepovedano pa mu je usmrčenje čebel-roparic.

Prevoz čebel je dovoljen le v panjih, iz katerih čebele ne morejo odletavati in ki imajo žrela primerno zavarovana. Po možnosti naj se čebele prevažajo v mraku ali ponoči.

Preseljevanje čebel v svrhu nabiranja medu iz enega kraja v drugi je mogoče samo s privoljenjem župana one občine, kamor je preselitev nameravana. Postavitev potovalnega čebelnjaka se mora tri tedne prej javiti županu pristojne občine, dopustna pa je samo, če je v to pismeno privolil tudi lastnik zemljišča. Če je mesto, kjer bo postavljen potovalni čebelnjak, oddaljeno manj kot 25 m od drugega zemljišča, je potrebno tudi pismeno privoljenje njegovega lastnika.

Preseljevanje na ajdovo pašo je dovoljeno le v času od 10. avgusta do 1. septembra. Če je število panjev, ki so predvideni za ajdovo pašo, večje od 25, je treba imeti za preselitev dovoljenje župana občine, v katero spada kraj preselitve. Potovalni čebelnjaki morajo biti najmanj 800 m oddaljeni od domačih čebelnjakov. Izjemo dovolj lahko župan. Na potovalnem čebelnjaku mora biti pregledno napisano ime in naslov lastnika čebel ter število panjev. Lastnik potovalnega čebelnjaka je odgovoren za nadzorstvo nad čebelami.

Vzreja čebel je dovoljena samo v okviru pasme »Carnica«. Vzreja drugih čebel je vezana na dovoljenje deželne vlade, ki ima pravico, da izda glede vzreje vse potrebne odredbe.

Koliko pašne površine potrebuje govedo na dan?

Na podlagi več sto poskusov in primerjav je nemški znanstvenik dr. Schützhold sestavil tabelo, iz katere razberemo, koliko pašne površine potrebuje eno govedo na dan. Po njegovi tabeli je pri dnevnem obroku 55 kg oz. 70 kg zelenja na govedo potrebno na dan pri povprečni višini trave na pašniku:

	dnevni obrok 55 kg	70 kg
pod 10 cm	249 m ²	317 m ²
10 — 15 cm	100 m ²	127 m ²
15 — 20 cm	70 m ²	89 m ²
20 — 25 cm	57 m ²	73 m ²
25 — 30 cm	44 m ²	56 m ²
30 — 35 cm	38 m ²	48 m ²
35 — 40 cm	33 m ²	42 m ²

Iz tega sledi, da je za pašo živine najugodnejša višina pašne trave 10 — 25 cm.

Ali so goveji dvojčki za pleme?

Vprašanje: Ali naj redim za pleme telice od dobre krave mlekarice, ki je imela dvojčke — obe telici?

Odgovor: Telice, dvojčki, so dobre za rejo, če so zdrave in pravilno razvite. Raznospolni dvojčki, to se pravi, po en junček in telčka, niso za rejo, ker pri njih nastopajo motnje v razvoju in ploditvi. Če sta oba teleta junčka (bikca), nista oba za plemensko rejo, ker bi se pozneje, ko bi bila plemenjaka, razmnoževale živali preveč v sorodstvu. Lahko pa bi redili oba junčka za pleme, če bi enega pozneje prodali za plemenjaka na drugo, dovolj oddaljeno področje. Navadno junčke kot dvojčke redijo za vole.

Kako pride voda v tank traktorja?

Marsikdo se je čudil, ko mu je motor traktorja naenkrat obstal. Ko je pregledal vod za nafto in šobo (Einspritzdüse), je videl, da je nafta pomešana z vodo. Kako je prišla voda v tank? Ena od možnosti je tudi ta-le:

Če tank ni poln nafte, pride vanj zrak, ki je nasičen z vodo. Čez noč se traktor in z njim tudi tank ohladi in vodne kapljice se vsedejo na dno tanka. Čim bolj je tank prazen in čim vlažnejši je zrak, tem več vode se vsede. Posledica je, da drugega dne traktor en čas slabo vleče ali pa se ustavi.

Zato pa: Zvečer, ko pridemo s traktorjem domov, napolnimo tank z nafto, da iz njega stisnemo zrak.

Pred sovjetskim obiskom v Angliji

V torek prihodnjega tedna bosta prišla na svoj desetdnevni obisk v Anglijo sovjetski ministrski predsednik Bulganin in prvi sekretar KP Sovjetske zveze Hruščev. Okoli tega obiska, na katerega sta bila sovjetska državnikova povabljeni ob priložnosti lanskoletne ženevske konference, je mnogo govora tako v Angliji in Sovjetski zvezi kakor tudi v svetovni javnosti sploh. Še tik pred obiskom pa bi kmalu prišlo do nesoglasij med sovjetskimi in angleškimi krogi glede programa, ki so ga pripravili za čas bivanja Bulganina in Hruščeva v Angliji. V Moskvi so namreč izrazili mnenje, da je bil ta program določen v taki obliki, da bi sovjetski državniki ne imeli možnosti za srečanje z navadnimi angleškimi državljani, predstavnik angleškega zunanega ministrstva pa je poudaril, da tako mnenje ni utemeljeno, ker da je program odobrila tudi sovjetska vlada.

Program obiska predvideva razne sprejeme in slavnosti, obisk angleškega parlamenta, Opere, industrijske razstave v

Birminghamu, mesta Oxford ter enega vojaškega oporišča. Prav tako je načrtovana tudi vožnja po Temzi ter obisk v gradu Windsor, kjer bo tudi uradni sprejem pri kraljici Elizabeti. Največ časa pa je predvidenega za razgovore med angleškimi in sovjetskimi politikami.

V zvezi s sovjetskim obiskom v Angliji pa posveča svetovni tisk veliko pažnjo tudi pomembnemu razvoju v Sovjetski zvezi, ki ga je sprožil Hruščev na kongresu KP, ko je obsodil kult osebnosti v vodstvu partije in države. Iz tega se je namreč v zadnjih tednih razvilo pravo tekmovanje med vzhodnoevropskimi državami, ki so sledile sovjetskemu zgledu in prav tako obsodile usodne posledice »Stalinove politike«. S tem v zvezi so bile ovržene številne obsodbe visokih funkcionarjev, ki so jih svoečasno obdolžili »titoizma« in jih obsodili na smrt ali zapor. Vrsta teh obsojencev je bila medtem spet rehabilitirana in v kolikor so posamezniki še živi, so bili tudi izpuščeni.

Izid volitev na Ceylonu — udarec angleškim koristim

Na Ceylonu — strateško pomembnem otoku južno Indije, ki je od leta 1948 dalje na podlagi zakona o neodvisnosti dominion v okviru angleškega Commonwealtha — so bile pred dnevi volitve v novi parlament, ki so močno razburile duhove v Londonu. Dosedanja vlada pod vodstvom Johna Kotelavale, ki je bila v vsakem oziru naklonjena angleški politiki, zlasti naklonjena tudi angleškemu gospodarskim interesom, je doživela namreč poraz, ki bo nedvomno velikega pomena za nadaljnji razvoj odnosov med Ceylonom in Anglijo. Zmago je odnesla leva opozicija — Združena ljudska fronta pod vodstvom Bandaranaike — ki je v svojem volilnem programu obljubljala ustanovitev republike (morda tudi izven angleškega Commonwealtha), odstranitev tujih čet ter poddržavljenje plantaž, zavarovalnic in bank.

Po vsem tem je popolnoma razumljivo, da se je angleških krogov polastila

gotova vznemirjenost, saj pomeni izid volitev nov udarec angleškim koristim in ugledu Anglije v Aziji. To tem bolj, ker ima Anglija na Ceylonu svoja vojaška oporišča in je angleški kapital močno povezan s ceylonskim gospodarstvom. Zato angleški tisk tudi že odkrito poziva vladne kroge, naj nujno podvzamejo ustrezne korake pri vodji zmagovite ceylonske ljudske fronte.

Bandaranaike — bodoči predsednik ceylonske vlade — je po volitvah v izjavi tisku obsodil blokovsko politiko in se zavzemal za tesno sodelovanje z ostalimi azijskimi državami. Prav tako je tudi izjavil, da je proti temu, da bi imele tuje velesile vojaška oporišča na Ceylonu. Politični opazovalci menijo, da pomeni zmaga njegove Združene ljudske fronte precejšen prispevek h krepitvi tistih sil, ki ne odobravajo blokovske politike in ki se zavzemajo za mednarodno sodelovanje na podlagi enakopravnosti.

Ogromna škoda zaradi požarov na Koroškem

Kar zadeva škodo, ki jo povzročajo požari, prednjači Koroška z žalostnim rekordom pred vsemi avstrijskimi zveznimi deželami in izkazuje povprečno največ požarov. Na nedavni seji deželne komisije za zaščito proti požarom je komandant koroških požarnih bramb Kohla navedel nekaj zanimljivih števil iz statistike na tem področju. Leta 1950 je znašala skupna škoda, ki je bila povzročena na Koroškem zaradi požarov, okoli 1 milijon šilingov, kar je bilo 25 odstotkov pod povprečjem v vseh avstrijskih deželah. V naslednjih letih pa je vsota te vrste gospodarske škode stalno naraščala.

Leta 1951 je znašala škoda 1,5 milijona šilingov ter je presegla povprečje za 22 odstotkov. Leto navrh je dosegla že 2,2 milijona šilingov, pri tem pa niti ni upoštevan velepožar v tovarni Funder v Št. Vidu. Naslednje leto so škodo cenili na 1,95 milijona šilingov, leta 1954 na 2,3 milijona šilingov, kar je znašalo 43 odstotkov nad povprečjem.

V zadnjih šestih letih je bilo na Koroškem 2700 požarnih škod ter znaša povprečna škoda za posamezni požar v Celovcu in Beljaku po 40.000 šilingov, na ostalem področju dežele pa po 50.000 šilingov.

lingov. Nižje povprečje škode v Celovcu in Beljaku je pripisati boljše organizirani gasilski službi.

Za vzroke požarov ugotavljajo do polovice osebno neprevidnost, drugi vzroki pa so stvarnega značaja. K tem prštevajo pomanjkljive peči in dimnike, kvarne električne vode in pomanjkljive instalacije. Okoli 25 požarov na leto povzroči strela. Nemalo požarov je bilo tudi podtaknjenih.

Na seji so razpravljali in sklepali o potrebnih ukrepih, ki naj bi koristili čim uspešnejši zaščiti proti požarom.

Število radio-sprejemnikov v Avstriji

Po statističnih podatkih je bilo konec leta 1955 v Avstriji skupno 1.735.584 prijavljenih radijskih naročnikov. Skoraj 32 odstotkov od tega števila radijskih naročnikov odpade na Dunaj. V enem letu se je število radijskih naročnikov povečalo za nekaj več kot 76.000. Razen na Dunaju je največ radijskih naročnikov na Koroškem in na Gradščanskem. Na Dunaju samem ima približno 90 odstotkov vseh gospodinjstev radijski sprejemnik.

Močne erupcije na Soncu

Zvezdoslovcem v zvezdarni v Musashinu na Japonskem se je posrečilo fotografirati sončno erupcijo 14. februarja, ko je dosegla višek. Pri tem niso opazili nobene spremembe v kozmičnem žarčenju. Temperatura fotosfere (žareče površine) je znašala 5000 stopinj, na robu Sonca pa 1000 stopinj Celzija.

Ob erupciji 23. februarja pa so ugotovili v Tokiu živahnejšo kozmično žarčenje in sicer za 10 do 15 stopinj. V zvezdarni na gori Norikura pa so celo ugotovili, da je intenzivnost kozmičnih žarkov narasla za 60 odstotkov. Tolikšne intenzivnosti sončne površine zvezdoslovci še nikoli niso opazili. Zvezdoslovci v zvezdarni Masashinu napovedujejo nove erupcije na soncu.

Ugotovili so, da se je erupcija dne 23. februarja prvič časovno ujemala s spremembo v kozmičnih žarkih. V Kyotu se je zbralo 50 japonskih zvezdoslovcev in geofizikov, da bi izmenjali svoja gledanja na različne pojave v vesolstvu. Sklenili so tudi, da bodo spustili letos poleti 10 opazovalnih balonov 15.000 do 21.000 metrov visoko.

Temperature nad 220.000 stopinj Celzija

V raziskovalnem središču ameriškega letalstva Cambridge v državi Massachusetts so delali zanimive poskuse z vi-

soko temperaturo. Posrečilo se jim je, da so brez atomske reakcije dosegli temperaturo, ki so 700 krat večje od sončne temperature. Ta postopek je razvil nemški strokovnjak dr. Heinz Fischer v zvezi z nekim tajnim načrtom ameriških letalskih sil. Strokovnjaki si obetajo od tega uspeha mnogo koristi za industrijo in raziskave. Temperaturo nad 220.000 stopinj Celzija proizvajajo potom sprostitve elektrike v majhni votlini, napolnjeni s plinom pod velikim pritiskom. Dr. Heinz Fischer je odstopoval po drugi svetovni vojni v Združene države Amerike. V Nemčiji je vodil optični laboratorij vojne mornarice in bil docent tehnične visoke šole v Darmstadtu!

Puch TF 250,

črno, najboljše ohranjeno, 8000 km voženo, nadkompletno (pokrivalo z nahrbtnikom za tank), prodaja za 8.500.— šil. prvi lastnik. — Prijave v pisarni »DRAVA« Borovlje, Dollichgasse 4.

Najzanesljiveje rastoče jabolčno drevesce kupite v drevnici ing. Marko Polzer, pd. Lazar, pošta Št. Vid — St. Veit im Jauntal

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 19.45, 22.00.

Sobota, 14. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Podeželski zvoki — 16.15 Odlični izbor — 17.10 Glasba iz filmov — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.).

Nedelja, 15. april:

6.20 Pozdrav z godbo — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.20 Oddaja za kmete — 9.10 Zabavna glasba — 11.05 Veselo petje, veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Medigra — 17.30 Plesna glasba — 19.05 Športna poročila — 20.00 „Pomlad v Pratu“ opereta.

Ponedeljek, 16. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zapiski iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave — Anton Aškerc in njegovo delo — 16.35 Znanje za vse — 18.00 Sami šlagerji — 18.45 Za našo vas — 20.10 Glasba za milijone.

Torek, 17. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Medicinski problemi današnjega časa — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00

Poročila, objave. — Zdravniški vedež — 15.30 Oddaja za žene — 16.35 Znanje za vse — 18.00 Sami šlagerji — 20.10 Operni koncert, Verdijeva dela.

Sreda, 18. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. — Vsak po eno... (pred mikrofonom so razni zbori in instrumentalisti) — 16.35 Znanje za vse — 18.00 Sami šlagerji — 18.45 Poje mešani zbor iz Šmarjete v Rožu — 20.10 Pošta vabi.

Četrtek, 19. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. — J. Peterlin: Slikar Maksim Gaspari. (Ponovitev) — 15.30 Oddaja za žene — 16.35 Znanje za vse — 18.00 Sami šlagerji — 18.45 Oddaja za kmete — 20.10 Domovina Avstrija.

Petek, 20. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Domovina in čas — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. — Trdi orehi — 16.35 Znanje za vse — 18.00 Sami šlagerji — 18.45 Zeleni gozd. (Oddaja k dnevu gozda) — 20.10 Prometni kavalir.

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 14. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 6.25 Mali koncert lahke glasbe — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Za dom in žene — 11.45 Pojte z nami, otroci! — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 Melodije za prijetno razvedrilo — 14.45 Pojo mladinski zbori — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 Koncert po željah — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.00 Okno v svet — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 15. april:

6.00 Vesele in poskočne za prijetno pomladno jutro — 7.35 Zabavna glasba. — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Narodne pesmi — 10.00 Družinski pogovori — 11.20 Filmska in zabavna glasba — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.30 Za našo vas — 14.15 Zabavne melodije za nedeljsko popoldne — 15.15 Zeleli ste — poslušajte! — 20.00 Večerni operni spored.

Ponedeljek, 16. april:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 11.35 Opoldanski koncert — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 13.35 Lahka glasba — 14.35 Veliki zabavni orkestri igrajo — 15.15 Partizanske pesmi in koračnice — 16.00 Z našimi solisti — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.45 Umetne in narodne poje gorenjski vokalni kvintet — 20.00 Mladinska oddaja.

Torek, 17. april:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 11.15 Mali opoldanski koncert — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.00 Slovenske narodne pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Modni kotiček — 14.40 Glasbena medigra — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 Iz opernega sveta — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 20.10 Slovenske narodne pesmi.

Sreda, 18. april:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 11.05 Priljubljene popevke — 12.05 Scenska glasba k veseloligri „Matiček se ženi“ — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Nekaj lepih opernih arij — 13.35 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 14.35 Filmska glasba — 15.40 Utrinki iz literature — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.30 Za dom in žene — 18.40 Skladbe slovenskih avtorjev.

Četrtek, 19. april:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 11.05 Za dom in žene — 11.15 Za vsakogar nekaj — 11.45 Mladinski zbori pojo — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Koncertni valčki — 14.40 Partizanske in množične pesmi — 16.00 Glasbene uganke — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.10 Pesem skozi stoletja — 18.30 Družinski pogovori — 20.15 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 20. april:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 11.05 Koncert — 11.45 Cicibanom — dober dan — 12.00 Pesmi in plesi iz Prekmurja — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 Pester operni spored — 14.30 Zanimivosti doma in po svetu — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.15 Slovenske narodne poje baritonist Kozlevčar — 20.30 Ob tretji obletnici smrti Sergeja Prokofjeva.